

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2001-2002

27 september 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over pesten op het werk

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het pesten via de nieuwe media

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het niet verlengen van het zigeunerproject in de Lieven Gevaertschool in Mortsel

Vraag om uitleg van mevrouw Ann De Martelaer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het Rom-project in Leuven

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het project onderwijs in twee talen in vier gemeenschapsscholen in Brussel

Vraag om uitleg van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de moeilijkheden die studenten met een buitenlands diploma ondervinden om hier te werken en/of verder te studeren

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over 'Zin-d'erin(g)', de vormingsdienst van Chirojeugd-Vlaanderen VZW

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de gevolgen van de forse stijging van het aantal studenten in de departementen lerarenopleiding van onze hogescholen

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het studietoelagenstelsel

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 27 september 2001

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Kris Van Dijck

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.22 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over pesten op het werk

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het pesten via de nieuwe media

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Roegiers tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over pesten op het werk en van de heer Roegiers tot minister Vanderpoorten, over pesten via de nieuwe media.

De heer Rogiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, tussen alle actuele onderwijsperikelen door had ik graag uw aandacht gevraagd voor een ogenschijnlijk triviale zaak, doch vaak met bijzonder ernstige gevolgen. Ik wil het namelijk hebben over pesten op het werk en pesten via de nieuwe media.

Pesten op het werk is één van die zaken die pas de jongste jaren echt in de belangstelling is gekomen, maar het is een fenomeen dat uiteraard al veel langer bestaat. De dramatische zelfmoord van een jonge postbode vorig jaar is er wellicht niet vreemd aan dat dit wansmakelijk gedrag de interesse van brede lagen van de bevolking en de media wegdraagt. Ook de federale regering keurde eind augustus een voorontwerp van wet tot bescherming van werknemers tegen onder meer pesterijen goed.

Vorig jaar werd de VZW Sasam in het leven geroepen. Sasam staat voor Stichting Antistalking en Antimobbing. Deze VZW wil zich het lot van gepest en aantrekken en hiervoor een meldpunt oprichten. Naar aanleiding van hun eerste verjaardag kwam de vereniging in de loop van de maand augustus naar buiten met een analyse van de 1.300 oproepen die ze het afgelopen jaar kreeg. Volgens cijfers van de vereniging worden ongeveer een half miljoen werknemers in België gepest op de werkvloer. Binnen de Europese Unie zouden er dat 13 miljoen zijn, dit is ongeveer 9 percent van de werkende bevolking. Pesten op het werk kan dus bezwaarlijk een marginaal fenomeen worden genoemd, zeker niet als de maatschappelijke kosten voor de overheid, het bedrijfsleven en de betrokkenen geraamd worden op 200 miljard frank. Ik heb het dan nog niet eens gehad over het menselijk leed dat niet te becijferen valt.

Uit de cijfers blijkt – voor mij enigszins verrassend – dat de meeste meldingen, naast De Post en het ministerie van Financiën, uit het onderwijs komen. Gezien deze vaststelling, mevrouw de minister, wil ik een pleidooi houden om al dan niet specifiek binnen het onderwijs een campagne op het getouw te zetten die de duizenden Vlaamse leerkrachten aanzet tot verdraagzaamheid en tolerantie en dus pesten of treiterig gedrag als ongewenst bestempelt.

Daarnaast lijkt mij een centraal meldpunt, al dan niet in samenwerking met een externe organisatie, een absolute must. De cijfers die onlangs door De Post werden bekendgemaakt, spreken boekdelen en bewijzen dat binnen grote organisaties – en het onderwijs is zonder twijfel een grote organisatie – een dergelijk meldpunt zijn vruchten afwerpt. Dat het mij niet gaat om het meldpunt an sich is nogal duidelijk, het gaat vooral om het begeleiden van slachtoffers van mobbing. Het zou voorts een krachtig signaal zijn dat we pesten als absoluut verfoeilijk aanzien, en bovendien kunnen we maar de

Roegiers

hoop koesteren dat het mobbers ertoe aanzet hun praktijken achterwege te laten.

Sta me toe het nu even te hebben over pesten via de nieuwe media. Uit een beperkte Nederlandse steekproef, afgenomen en georganiseerd door De Kinderconsument, in samenwerking met de kinderprovider Surfkids, blijkt dat een belangrijk deel van het pesten bij en door kinderen en jongeren via gsm, meer bepaald via sms-berichtjes, of internet, meer bepaald via e-mail, gebeurt. Het pesten via deze nieuwe kanalen heeft als 'voordeel' voor de pester dat het volledig anoniem kan gebeuren. De gepeste wordt er op de duur paranoïde van, niet wetende van wie de kwetsende boodschappen komen.

Zo'n 25 percent van de ondervraagde kinderen verklaarde al zeker éénmaal het slachtoffer te zijn geweest van dergelijke cyberpesterijen. In de groep 13 tot 18 jaar blijkt dit op te lopen tot één derde. 15 percent van de jongeren geeft toe wel eens dergelijke pesterige e-mails of sms-berichtjes te hebben verspreid. Naar verluidt worden deze praktijken vaak verricht op schoolcomputers. Het pesten gebeurt ook vooral onder kinderen en jongeren die in dezelfde school zitten.

Gezien deze cijfers lijkt het mij noodzakelijk mogelijke maatregelen in overweging te nemen en eventueel gesprekken met providers of operatoren aan te vatten om dit gedrag af te blokken.

Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van dergelijke virtuele pesterijen en de maatschappelijke gevolgen ervan op Vlaamse scholen ? Zo ja, hebt u reeds maatregelen getroffen – of overweegt u maatregelen te nemen – om deze toestanden in de toekomst aan te pakken ? Waaruit bestaan deze maatregelen concreet ? Wordt er samenwerking overwogen met bijvoorbeeld internetproviders, gsm-operatoren en het Kinderrechtencommissariaat ?

Beschikt u over concrete cijfers rond pestgedrag binnen de onderwijsinstellingen ? Zo ja, hebt u een idee van de concrete gevolgen – absenteïsme, bepaalde psychische aandoeningen, ja zelfs zelfmoordpogingen – van mobbing bij leerkrachten ? Overweegt u een campagne, specifiek gericht op de onderwijswereld dan wel gericht tot alle werknemers in Vlaanderen, die oproept tot verdraagzaamheid en tolerantie op de werkvloer ?

Neemt u de suggestie in overweging om een centraal meldpunt rond mobbing of agressief gedrag te installeren, specifiek bedoeld voor onderwijsmensen ? Vallen volgens u ook de onderwijsmensen onder het voorontwerp van wet dat eind augustus door de federale regering is bekendgemaakt ? Kunt u mij zeggen wat dienaangaande de stand van zaken is ?

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de minister, ik heb nog een aansluitende vraag met betrekking tot het pesten op de werkvloer. Naar verluidt wordt in het kader van het gelijkekansenbeleid voor de ambtenaren wel voorzien in centrale meldpunten, maar het probleem ligt net in het feit dat er te veel van die centrale meldpunten zouden zijn waardoor verwarring ontstaat en men nooit weet of en in welke mate iets opgevolgd wordt. Campagnes zijn wel goed, maar het zou misschien nog beter zijn de gepesten de garantie te bieden dat eventuele problemen wel degelijk worden opgevolgd. Kunt u me zeggen hoe de link van onderwijs naar ambtenarenzaken wordt gemaakt ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, pesterijen zijn helaas van alle tijden en gebeuren overal. Het gebeurt tussen kinderen, tussen kinderen en volwassenen, maar ook onder volwassenen. Het gebeurt in scholen, in de jeugdbeweging, op het werk en binnen gezinnen.

Het lijkt alsof pesterijen nu een groter probleem zouden vormen dan vroeger. Deze stelling kan echter noch bevestigd noch ontkend worden, aangezien het fenomeen pas vrij recent wordt onderzocht en er bijgevolg nog niet zo lang gegevens voorhanden zijn over de omvang en de aard van het probleem. Wel is zeker dat het fenomeen pesten volop in de belangstelling staat van opvoeders, wetenschappers, media en beleid. Het grote verschil met vroeger is dat het probleem tegenwoordig – net zoals zoveel andere taboes – veel meer bespreekbaar is geworden en ook au sérieux wordt genomen. Daarom heeft men vaak de indruk dat het een groter probleem is, precies omdat het zo sterk onder de aandacht wordt gebracht. Zolang het betreffende onderzoek nog aan de gang is, kan ik me daar echter niet definitief over uitspreken.

Concrete cijfers over het pestgedrag binnen de onderwijsinstellingen zijn tot op heden niet gecentra-

Vanderpoorten

liseerd. Onderzoeken inzake pesten zijn voornamelijk regionaal beperkt en toegespitst op het pestgedrag van leerlingen zelf. Eén voorbeeld hiervan is het onderzoek van de professoren Van Oost en Stevens van de RUG dat reeds in 1994 gepubliceerd werd. Recent, in 2000, werd ook voor Antwerpen een gelijkaardig onderzoek uitgevoerd. Als u geïnteresseerd bent, kan ik u daarover meer gegevens bezorgen.

Het pestgedrag van leerkrachten als collega's komt echter nergens ter sprake. Dit betekent weliswaar niet dat we er onze ogen voor sluiten. Aangezien mobbing of pesten op alle mogelijke werkvloeren gebeurt, zal dit ook wel op school het geval zijn. In 1997 voerde het tijdschrift Klasse een enquête uit. Zo'n 2000 leerkrachten beantwoordden een tiental vragen over dit thema. De enquête had geen wetenschappelijke bedoeling, maar veeleer een signaalfunctie. De resultaten ervan werden gepubliceerd op de bladzijden 32 en 33 van het juni-nummer van 1997, nummer 76, van Klasse. Het artikel wilde het probleem aankaarten en daarbij specialisten en getuigen aan het woord laten. Hoewel er dus geen diepgaande onderzoeken bekend zijn, kan eenieder zich de concrete gevolgen van pesterijen voor het slachtoffer inbeelden.

Een antipestbeleid van de overheid is een goede zaak, maar staat nergens als de werkgever en/of personeelsleden in een bedrijf of instelling pesterijen toelaten of uitvoeren. In dit geval ligt de eerste verantwoordelijkheid bij de school met haar directie en inrichtende macht. De schoolcultuur moet van die aard zijn dat pesten geen voedingsbodem vindt, of indien dit wel zo is, in de kiem gesmoord kan worden. Toch betekent dit niet dat de overheid apathisch kan en mag toekijken. Via allerlei sensibiliseringscampagnes draagt ook zij haar steentje bij. Ik denk hierbij aan de verschillende publicaties in het tijdschrift Klasse de afgelopen jaren. Ook het actieplan om antisociaal gedrag op school te voorkomen en op te lossen verwijst expliciet naar het pesten van leerkrachten en medeleerlingen. Daarin ligt de nadruk op een preventieve in plaats van een curatieve aanpak. Een positief schoolklimaat is daarbij heel belangrijk. Het is dan ook niet van prioritair belang een extern meldpunt op te richten, maar veeleer om het fenomeen in en door de school zelf aan te pakken. Het actieplan antisociaal gedrag dateert van het voorjaar van 1999.

Het departement Onderwijs is ervan op de hoogte dat sommige leerlingen via gsm of pc worden gepest. Vergelijkbaar onderzoek in Vlaanderen naar

pestgedrag door middel van nieuwe technologie is echter ook hier onbestaande. De bestaande buitenlandse cijfers zijn uiteraard niet zomaar toepasbaar op het Vlaams onderwijs.

Het is zeer onduidelijk of dergelijke pesterijen effectief op school-pc's plaatsvinden. Sinds de aanvang van het ICT-beleid werd aandacht besteed aan sensibilisering rond veilig ICT-gebruik. Scholen worden aangemoedigd de pc's voldoende te beveiligen tegen ongewenst of schadelijk gebruik. Onder andere in de brochure ICT.onderwijs@vlaanderen staat een apart hoofdstuk hierover. ICT-beveiliging behoort echter tot de verantwoordelijkheid van de school zelf. De overheid zorgt wel voor de nodige fondsen voor de aanschaf, onderhoud en beveiliging ervan. Maatregelen van overheidswege beperken zich dus tot sensibiliseren en informeren omtrent deze problematiek. Volgens mevrouw Van Cleuvenbergen zijn er verschillende meldpunten die echter ook verschillende verwachtingen opwekken. Als er een meldpunt is, verwacht men dat men daar met zijn klachten terecht kan, en dat met die klachten ook iets gebeurt.

Inzake ICT werken we aan visieteksten en aan een bijsturing van de lerarenopleiding. Er moet in de toekomst meer aandacht worden besteed aan ICT-gebruik in het algemeen, en aan het eventueel misbruik daarvan.

Verder lijkt het me vooral belangrijk dat er in de scholen een open sfeer heerst. Alleen als alle actoren openlijk met elkaar kunnen praten, kan ook het onderwerp pesten aan bod komen. De mentaliteit en de schoolcultuur zijn daarbij essentieel.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Het verheugt me dat de signalen die ik hier uitstuur, ernstig worden genomen. We mogen echter niet denken dat het taboe daarmee is verdwenen. Uit de cijfers van Sasam blijkt dat een meldpunt waar alles vrij anoniem kan gebeuren, zijn vruchten afwerpt. Men is dus niet zo snel geneigd om pestgedrag te melden aan collega's of aan de directie.

Heel wat gepeste werknemers worden niet opgenomen in het cijfermateriaal omdat ze het probleem niet melden, tenzij aan familie of aan externen zoals psychiaters. Toch mogen we het probleem niet negeren.

Minister Marleen Vanderpoorten : Hoewel het onderwerp nu meer wordt besproken, blijven een

Vanderpoorten

aantal mensen met het probleem zitten. Binnen het onderwijs is dit gegeven nog complexer omdat er een wisselwerking bestaat tussen alle actoren : tussen leerlingen onderling, tussen leerkrachten onderling, tussen leerlingen en leerkrachten. Daarnaast mag ook de rol van de directie niet uit het oog worden verloren.

In het kader van de discussie over het beter bestuurlijk beleid die binnenkort binnen de regering wordt gevoerd, is ook sprake van de oprichting van een ombudsfunctie binnen het onderwijs. We beseffen dus dat met de klachten iets moet gebeuren, dat ze moeten worden gebundeld.

De heer Jan Roegiers : Kunt u me de cijfers bezorgen waarnaar u hebt verwijzen ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat zal gebeuren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het niet verlengen van het zigeunerproject in de Lieven Gevaertschool in Mortsel

Vraag om uitleg van mevrouw Ann De Martelaer tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het Rom-project in Leuven

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen van mevrouw Van Den Heuvel tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het niet verlengen van het zigeunerproject in de Lieven Gevaertschool in Mortsel, en van mevrouw De Martelaer tot minister Vanderpoorten, over het Rom-project in Leuven.

Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : Mevrouw de minister, collega's, bij de voorbereiding van deze vragen ben ik even gaan kijken in het verslag van de hoorzitting over het geïntegreerd gelijkekansenbeleid binnen het onderwijs. Daarin staat onder meer dat de Vlaamse Gemeenschap sinds het schooljaar 1993-1994 projecten subsidieert voor kinderen van

zigeuners en woonwagenbewoners in drie basisscholen. Het doel is de ouders en kinderen te sensibiliseren voor het onderwijs en binnen de scholen een specifieke aanpak voor de kinderen en de ouders uit te bouwen.

Deze projecten vinden plaats binnen een beleidsvoorbereidend proces, in het licht van het nieuwe gelijkekansenbeleid dat in het voorjaar door de commissie werd besproken.

In juni 1999 vroeg het departement Onderwijs de Appeltuin om een project van de ROM-zigeuners van de vrije basisschool van Holsbeek over te nemen. De Appeltuin stemde, rekening houdend met de aanwezige accommodatie, toe voor 14 kinderen. Na het ontvangen van een positief inspectieverslag is besloten om dit project tijdens het schooljaar 2000-2001 voort te zetten.

De Appeltuin is een Freinetschool, en hanteert bijgevolg de principes van de Freinetpedagogiek. Dit betekent dat de leerkrachten werken vanuit de belangstellingssfeer van de kinderen. Deze aanpak brengt een grote betrokkenheid van de kinderen, de leerkrachten en de ouders met zich mee. Deze betrokkenheid betreft zowel het klas- en schoolgebeuren als de gebeurtenissen die zich in de rest van de wereld afspelen.

Het Rom-project moet in dit kader worden gezien. Voor het begin van het schooljaar 1999-2000 is dit project door de leerkrachten aan de ouders van De Appeltuin voorgesteld. De ouders hebben hierbij de vraag gekregen dit project mee te ondersteunen. Zowel de ouders als de kinderen zijn in dit verband geconsulteerd.

Tijdens dit schooljaar zijn de veertien Rom-kinderen verdeeld over de kleuterklassen en de eerste- en de tweedegraadsklassen. De Appeltuin- en de Rom-kinderen hebben in projecten samengewerkt. Ze hebben elkaar leren kennen en er is vertrouwen en respect voor ieders achtergrond gegroeid.

Mevrouw de minister, daarnet hebben de kinderen u een aantal brieven overhandigd. In die brieven zult u ontdekken op welke manier de integratie van de Rom-kinderen hier in de praktijk is gebracht. De kinderen hebben elkaar liedjes geleerd en hebben kookrecepten uitgewisseld. Ze hebben met elkaars cultuur leren omgaan.

Ik heb zelf een zoon die in De Appeltuin onderwijs volgt. Hij heeft thuis vaak verhalen verteld over de zigeunkinderen in zijn klas. Hierbij zijn zowel de positieve als de negatieve ervaringen aan bod ge-

De Martelaer

komen. Hieruit is duidelijk gebleken dat de Rom-kinderen een deel van de schoolgemeenschap vormden.

De leerkrachten hebben zich gedurende het hele schooljaar geëngageerd om de kinderen 's ochtends op het terrein te stimuleren om naar school te gaan. Ze gingen de kinderen wekken en zorgden ervoor dat ze klaarstonden wanneer de bus hen kwam halen.

In het Freinetonderwijs werkt men vaak met ateliers, waarbij de kinderen van de kleuterklassen en het basisonderwijs worden gemengd. Enkel in die gevallen zijn de Rom-kinderen samengezet, omdat de school de culturele eigenheid van de groep wilde respecteren.

In functie van het geïntegreerd gelijkekansendebat dat hier in het begin van dit kalenderjaar is gevoerd, is door de leerkrachten een visietekst op papier gezet. De leerkrachten van De Appeltuin en van de Lieven Gevaertschool hebben samen vergaderd over de ervaringen die ze met de Rom-kinderen hebben opgedaan. Deze visietekst is aan de minister bezorgd.

Op 18 juli 2001 hebben de mensen van De Appeltuin het bericht ontvangen dat het Rom-project niet langer aan hen kon worden toegekend en dat het project naar een andere school in Leuven zou worden geheroriënteerd. In afwachting van de uitvoering van het nieuwe gelijkekansenbeleid zal het project nog een schooljaar lopen. De verbazing van de leerkrachten, de ouders en de kinderen van De Appeltuin met betrekking tot deze beslissing was zeer groot. De verbazing betreft niet enkel het tijdstip van de berichtgeving – 18 juli valt uiteraard midden in de zomervakantie –, de verbazing betreft ook de onmogelijkheid om de inspectie een wederwoord te geven.

De inspectie had voordien al opmerkingen gemaakt bij het aanwezigheidsregister van de school. Gezien de achtergrond van de Rom-kinderen en van de cultuur waarin ze opgroeien, is het evenwel niet altijd even eenvoudig om hen elke dag in de school te krijgen. Het betreft hier tenslotte de kinderen van rondreizende ouders. Dit probleem is herhaaldelijk met de inspectie besproken.

De inspectie had eveneens gesteld dat de kinderen onvoldoende geïntegreerd waren in de school. Dit is echter te wijten aan het feit dat de inspectie de school toevallig heeft bezocht op een ogenblik dat

de Rom-kinderen samen in een atelier zaten. Ik weet evenwel uit eigen ervaring dat de Rom-kinderen haast altijd samen met de andere kinderen in een klas zaten.

De verbazing in De Appeltuin is tevens te wijten aan het feit dat de beslissing over de hoofden van de kinderen en van de ouders van De Appeltuin heen is genomen. De Rom-kinderen en -ouders zijn al evenmin geraadpleegd. Dit betekent dat een langzaam groeiend integratieproces plots wordt stopgezet.

Voor de derde keer moeten de Rom-kinderen nu een nieuw integratieproject opstarten in een andere school. Ik ga ervan uit dat iedereen beseft dat het herhaaldelijk verplaatsen van kinderen naar nieuwe scholen geen pedagogische aanrader is. De pedagogische ervaring betreffende het individuele kind die in de loop van dit project is opgedaan, staat op papier. Gezien de ontstentenis van overleg en van opvolging kunnen deze teksten nu in een archief worden opgeborgen.

Op 3 september jongstleden hebben de kinderen van De Appeltuin vastgesteld dat hun vriendjes er niet meer waren.

– *De heer Gilbert Vanleenhove, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

De kinderen zijn hier vandaag aanwezig om te horen waarom die beslissing is genomen.

Bij het voorbereiden van deze vraag om uitleg heb ik telefoon gekregen van Efecot, de organisatie die de problematiek van kinderen van rondreizende ouders op Europees niveau opvolgt. Deze organisatie vraagt zich bezorgd af op welke manier er volgend schooljaar met die kinderen zal worden omgegaan. Deze organisatie zal de minister hieromtrent overigens nog zelf contacteren.

Volgend schooljaar zullen de kinderen onderwijs volgen in een nieuwe school in Leuven. Op welke manier denkt de minister dat dit een meerwaarde zal bieden aan het project 'Geïntegreerde opvang van Rom-zigeuners in het basisonderwijs'?

In het geval van een negatieve beoordeling in het inspectieverslag bestaat in het reguliere onderwijs de mogelijkheid tot wederwoord en tot beroep. In het geval van projecten bestaat die mogelijkheid niet. Vindt de minister dat die beroepsmogelijkheid ook voor projecten zou moeten bestaan?

De Martelaer

De Rom-kinderen en hun ouders zijn op geen enkele manier betrokken bij het nemen van deze beslissing. Bij gebrek aan schoolvervoer moeten de kinderen nu school lopen in een andere Leuvense school. Vindt de minister dat deze handelwijze de vrijheid van schoolkeuze van de ouders en de kinderen respecteert ? Op welke manier zal de ervaring die in het kader van deze projecten is opgedaan tijdens het schooljaar 2002-2003 in het nieuwe gelijkemansbeleid worden geïmplementeerd ?

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mijnheer de voorzitter, mevrouw De Martelaer heeft net geschetst wat het voor de zigeunerkinderen en voor de andere kinderen van De Appeluin betekent als ze niet bij het nemen van beslissingen worden betrokken. Ik wil me hierbij aansluiten. Ik betreur dat er geen overleg met de kinderen of met de school is georganiseerd.

Ik wil het hier ook even over het gelijkaardige project in Mortsel hebben. In volle vakantieperiode hebben de mensen van de Lieven Gevaertschool vernomen dat de minister heeft besloten om het project 'Geïntegreerde opvang van Rom-zigeuners in het basisonderwijs' niet langer aan hen toe te kennen.

Anders dan in Leuven betekent dit dat er in Mortsel en omgeving geen geïntegreerd project meer loopt. Een aantal zigeunerkinderen is geen alternatief aangeboden. Ik wil benadrukken dat deze situatie sterk verschilt met de situatie in Leuven.

Ik ben zeer verbaasd dat niet in overgangsmaatregelen is voorzien. Het project wordt zonder meer stopgezet. Het ontbreken van overgangsmaatregelen is verwonderlijk omdat er een nieuw gelijkemansdecreet in de maak is. Mijns inziens zou de overheid moeten onderzoeken op welke manier ze de ervaring die gedurende de afgelopen jaren is opgedaan in de ontwikkeling van nieuwe projecten kan integreren. Ik ben bovendien van mening dat men bestaande projecten de gelegenheid zou moeten bieden om zich aan de nieuwe regelgeving aan te passen.

Indien een project wordt stopgezet en er gedurende een of twee schooljaren op dit vlak niets meer gebeurt, zal het veel moeilijker zijn om nadien een nieuw project op te starten en in de nieuwe regelgeving in te passen. Aangezien niet in een over-

gangsperiode is voorzien, verbaast het me dat het niet mogelijk is in dit verband afspraken te maken.

Bovendien staat Mortsel al jaren bekend als een gemeente die rond de zigeunerthematiek werkt. Deze werking betreft uiteraard niet enkel het onderwijs. Mortsel is op dit vlak al een tiental jaren actief, want er is in Mortsel een standplaats voor zigeuners. Niet veel gemeenten hebben de moed om in standplaatsen voor zigeuners te voorzien.

Ze krijgen dan immers af te rekenen met nogal wat negatieve opmerkingen van bepaalde bevolkingsgroepen. Dat is ook het geval in Mortsel. De gemeenten die de moed hebben om te kiezen voor het voeren van en het investeren in een beleid voor zigeuners en voor het maken van standplaatsen, worden nu wat gehinderd in hun werkzaamheden. In Mortsel beseft men dat een goed beleid mee berust op een goede opvang in het onderwijssysteem. Dit beleid wordt nu onderuit gehaald omdat een belangrijk aspect, namelijk onderwijs aan de zigeunerkinderen, niet meer mogelijk is, althans via dit project. Dat is een zware opdoffer geweest voor Mortsel en voor de zigeunergemeenschap. Mevrouw de minister, de invalshoek waarbij men alle krachten bundelt rond dat beleid is weggefallen door uw beslissing.

Ik kom tot mijn vragen. Wat is de fundamentele reden voor het schrappen van dit project ? Welke klemtonen wilt u in het algemeen leggen inzake het onderwijs voor deze doelgroep ? Waarom is dat dan niet gebeurd in een overgangsfase ? Mevrouw De Martelaer zei reeds dat de betrokken projecten een visietekst hebben uitgewerkt over de vraag hoe er zou kunnen worden gewerkt met deze doelgroep. Er is sprake van opgebouwde ervaring, weliswaar met zwaktes en sterktes. Hoe zal die worden bewaard voor het toekomstige beleid ? Waarom hebt u niet voorzien in een overgangsmogelijkheid ? Is het niet mogelijk dit alsnog te doen, zodat ook Mortsel en de projecten daar de gelegenheid hebben om zich aan te passen aan een nieuwe regelgeving ? Dat is mijn meest dringende vraag.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, ik wil dit vraagstuk heel breed bekijken. De concrete voorbeelden zijn me bekend. Ook Efecot is me welbekend. In het verleden werden initiatieven die op enige wijze te maken hebben met kinderen afgewenteld op het onderwijs, terwijl de diverse bestaande projecten toch voortdurend op een

Van Baelen

raakvlak zitten tussen diverse maatschappelijke actoren.

Wat Efecot concreet betreft, gaat het om een verbintenis die de Vlaamse regering in het verleden is aangegaan ten opzichte van een internationaal project. Ook daar geldt dezelfde opmerking. In het verleden werd Efecot ondersteund via de onderwijsbegroting, terwijl de problematiek veel ruimer is dan alleen het onderwijs. Het systeem dat men ontwikkelt, is mijns inziens vrij uniek : er is sprake van afstandslernen en de daardoor geboden mogelijkheden. Er is nood aan een veel ruimere benadering van de thematiek. Dit zijn zinvolle projecten : laat daar geen discussie over bestaan. Dit speelt zich echter af op het raakvlak tussen meerdere maatschappelijke actoren : dan gaat het niet alleen over het onderwijs, maar ook over de welzijnssector, het verenigingsleven en dergelijke meer. Welke plaats krijgen zij binnen dat totaalbeleid ?

Ik begrijp de bedenkingen van de concrete projecten, maar ik vind wel dat er sprake moet zijn van een algemeen debat over de vraag waarheen we moeten op dat vlak. Ik heb begrip voor de problemen op het veld, maar ook voor de problemen aan de andere kant.

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ook ik heb deze dossiers kunnen inkijken, ook dat van Mortsel. Ik wil niet ingaan op de details, want soms doet zoiets de discussie verzanden in een welles-nietesspelletje.

Ik heb één fundamentele vraag. We staan aan de vooravond van een geïntegreerd gelijkkansebeleid dat we geïmplementeerd wensen te zien op 1 september 2002. Ik vraag me af hoe de opgebouwde kennis zal worden bestendigd. Ik ben me ervan bewust dat het in Mortsel niet alleen het onderwijs is dat zich bezighoudt met dit project, ook de stad Mortsel neemt heel wat initiatieven, onder meer om kinderen op te halen. Het gaat over meer dan alleen de school op zich.

Wat dat betreft kan ik me aansluiten bij de opmerking van de heer Van Baelen. Was het nodig om dit niet toe te kennen voor één jaar ? De gevoeligheden kennende van deze commissie inzake het geïntegreerd gelijkkansebeleid zou het me immers verbazen mochten we de thematiek van de Rom-zigeuners niet aan bod laten komen in dit geïntegreerd gelijkkansebeleid. Ik ben er rotsvast van

overtuigd dat dit wel zal gebeuren, en daarom stel ik me vragen bij de weigering om het project nog voor een jaar aan die school toe te kennen.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Zoals gezegd zaten er vorig schooljaar 14 Rom-leerlingen in De Appel-tuin. Ik verneem dat die leerlingen overgeheveld zijn naar een andere Leuvense school, waarvan ik de naam niet ken. Hoeveel Rom-kinderen zitten er in die andere school ? Zijn in die school alle Rom-kinderen gegroepeerd ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, eerst en vooral wil ik zeggen dat ik me wat dit betreft aan de regelgeving te houden heb. Die regelgeving maakt het er niet altijd eenvoudiger op om beslissingen te wijzigen waarbij door de inspectie en door verificateurs controles worden uitgeoefend en een advies wordt verstrekt.

Daarom wil ik eerst iets zeggen over de regelgeving terzake. Ook wil ik erop wijzen dat er heel wat scholen zijn die zigeunerkinderen opvangen met de reguliere mogelijkheden die ze hebben, zonder dat ze meedoen aan het project. Ze krijgen dus niet de bijkomende ondersteuning die er in het project wel is. Dat wou ik even duidelijk stellen.

Ik begin met mijn antwoorden op de vragen van mevrouw Van Den Heuvel, omdat dit me de gelegenheid geeft die regelgeving duidelijk te schetsen. In overeenstemming met artikel 4 van een besluit van december 1993 moet elke school, als ze deel wil uitmaken van deze projecten, jaarlijks een aanwendingsplan ter goedkeuring voorleggen aan het departement Onderwijs. Het gaat hier over het besluit van de Vlaamse regering houdende de maatregelen ter uitvoering van het project 'Geïntegreerde opvang van kinderen van zigeuners of woonwagenbewoners in het basisonderwijs'. De vraag of men het al dan niet eens is met het bestaan van dat aanwendingsplan laat ik in het midden. Het staat in de regelgeving, dus we moeten er ons aan houden.

Het aanwendingsplan moet een aantal verbintenissen inhouden. Onder meer moet men de school zo organiseren dat de voor het project in aanmerking komende leerlingen stapsgewijs in het normale schoolleven worden geïntegreerd. Men moet Nederlands voor alle leerlingen geven, uitgaand van de principes van het taalvaardigheidsonderwijs. Men moet de principes van het intercultureel on-

Vanderpoorten

derwijs systematisch doorvoeren voor alle leerlingen. Men moet begeleiding en evaluatie aanvaarden die worden georganiseerd door de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs, via de inspectie. Men moet een samenwerkingsverband uitbouwen met de gemeente en/of met het OCMW en met het Vlaams Overleg Woonwagenbewoners en desgevallend met een erkende sociaal-culturele of welzijnsinstelling, vastgelegd in een concrete overeenkomst. Verder moet het aanwendingsplan het aantal kinderen van zigeuners of woonwagenbewoners vermelden dat de lessen volgt. Indien een van deze verbintenissen ontbreekt, worden de voordelen opgesomd in artikel 5 en 7 van dit besluit niet toegekend. De basisprincipes uit artikel 4 werden niet gewijzigd en blijven daarom tot op heden onverkort van toepassing.

Hoe is de opvolging en de evaluatie van het project in Morsel verlopen? Tijdens het schooljaar 2000-2001 bezocht de inspecteur-opdrachthouder migrantenonderwijs alle projectscholen minstens tweemaal. In elke school werd het ingediende aanwendingsplan uitvoerig besproken met de directie. Het aanwendingsplan van de projectschool in Morsel beantwoordde niet aan de voorschriften van het besluit van 1993. Een herwerking drong zich dan ook op.

Na herhaald aandringen heeft het tot 16 februari 2001 geduurd vooraleer een summier aanwendingsplan werd ingediend. Dit plan vermeldde nog steeds niet het aantal kinderen van zigeuners of woonwagenbewoners dat de lessen volgde. Het onderwijs Nederlands uitgaande van de principes van het taalvaardigheidsonderwijs werd evenmin besproken.

Op 14 mei 2001 evalueerde de inspecteur-opdrachthouder de werking in de school. Verschillende vaststellingen wezen erop dat de projectwerking in deze school niet efficiënt gebeurde. Ik citeer uit het verslag: 'De aanwezigheid van doelgroepleerlingen wordt in de projectklassen te weinig nagestreefd. Het invullen van aanwezigheidslijsten die aan- en afwezigheden correct weergeven, gebeurt door de projectleerkrachten niet conform de wetgeving. De toelidingsklassen worden door de projectleerkrachten in stand gehouden. Een volledige integratie in de reguliere klassen met klasinterne ondersteuning achten de projectleerkrachten in deze school met slechts drie klassen niet haalbaar. De projectleerkrachten werken niet planmatig. In het herwerkte aanwendingsplan ontbreekt elke vorm van planning. Goed ingevulde klassenboeken

die wijzen op een degelijke voorbereiding, zijn vervangen door een magere opsomming van voorbije lessen en activiteiten.'

Vermits integratie van alle doelgroepleerlingen in deze school volgens de projectleerkrachten niet haalbaar is, de werking in de projectklassen te weinig doelgericht gebeurt en de voorschriften van artikel 4 van het besluit van 1993 niet worden gevolgd, werden de extra middelen in het schooljaar 2001-2002 aan een andere school toegekend.

Naast en complementair aan de opvolging van het project door de inspecteur-opdrachthouder, werd in de periode van 18 tot 25 oktober 1999 de school doorgelicht door een team van vier inspecteurs. Het schoolbestuur en de directeur van de school werden grondig geïnformeerd over de problemen die zich toen manifesteerden. De inspectie gaf inzake een verdere erkenning en subsidiëring voor wat het deelaspect zigeunerproject betreft, een gunstig advies voor het schooljaar 1999-2000. De school moest evenwel de duidelijk aangegeven tekorten wegwerken.

Bij de opvolgingscontrole in december 2000, door een ander inspectieteam van twee inspecteurs, kwamen andermaal dezelfde tekorten aan de oppervlakte. In het raam van de opvolgingscontrole werd er uitgebreid, in aanwezigheid van de bevoegde schepen, met het schoolbestuur overleg gepleegd.

U vroeg naar de accenten in het onderwijs met deze doelgroep. De accenten zitten vervat in artikel 4 van het besluit van 1993. Het gaat om leerlingen integreren in het schoolleven, taalonderwijs volgens principes van taalvaardigheid organiseren, intercultureel onderwijs doorvoeren, begeleiding en evaluatie aanvaarden en samenwerkingsverbanden met externen tot ontwikkeling brengen.

Bovendien werd gevraagd wat de ervaring in Morsel leert. Enerzijds blijkt uit de evaluatie dat de projectleerkrachten bij de pedagogisch-didactische begeleiding ten aanzien van de intrinsieke uitvoering van het project, een aantal aanwijsbare fouten maakten. De deskundigheid van de betrokken leerkrachten kan derhalve niet als absoluut worden beschouwd. Hun benadering moet dan ook eerder worden beschouwd als een bepaalde visie naast een aantal andere manieren om te werken met de betrokken doelgroep.

We stellen daarnaast vast dat er een groot verschil is in aanwezigheid en in betrokkenheid van de leerlingen tussen gesegregeerde en geïntegreerde

Vanderpoorten

kinderen. Deze laatste zijn zelden afwezig. Zij presenteren beduidend beter dan de zigeuners die voltijds in toeleidingsklassen worden begeleid. Hieruit hebben we geleerd dat integratie in het normale klas-senleven met bijkomende ondersteuning het beste beantwoordt aan de accenten die voor deze kinde-ren in het onderwijs zijn gelegd.

Aangezien op grond van de bevindingen van de in-specteur-opdrachthouder de projectleerkrachten geen harde bewijzen van ervaring konden voorleg-gen op het onderwijskundige vlak, kan vermoed worden dat de ervaringsdeskundigheid veeleer te maken heeft met de ontwikkeling van een con-structieve interactie met de ouders van de betrok-ken kinderen. Met andere woorden : er kan wor-den aangenomen dat de betrokken begeleiders veeleer een zekere expertise opgebouwd hebben op het terrein van het omgaan met en de benade-ring van de zigeunerfamilies. Een dergelijke exper-tise valt onder te brengen in het categoriaal op-bouwwerk. Dit terrein is duidelijk geen onderwijs-, maar een welzijnsaangelegenheid.

Mevrouw Van Den Heuvel vroeg waarom niet voorzien is in een overgangsmogelijkheid. Het be-sluit van 1993 stelt : 'Indien een van deze verbinte-nissen ontbreekt, worden de voordelen opgesomd in artikel 5 en artikel 7 van het besluit niet toege-kend.'

Er is dus niet in overgangsmaatregelen voorzien. Daarom werden andere scholen aangezocht om in het schooljaar 2001-2002 uitvoering te geven aan het besluit van de Vlaamse regering. In Mortsel zijn er nog andere scholen die zigeuners opvangen en daar geen extra ondersteuning voor krijgen. Ik kom daar straks op terug.

Ik wil eerst antwoorden op de vragen van me-vrouw De Martelaer. Ze vroeg op welke manier het project 'Geïntegreerde opvang van Rom-zigeu-ners in het basisonderwijs' voor dit ene schooljaar een meerwaarde zal krijgen. Bij een eerste bezoek aan de nieuw aangezochte school stelde de inspec-teur-opdrachthouder vast dat alle zigeuners in de reguliere klassen opgenomen zijn. De projectleer-krachten werken nauw samen met de klastitularis en bieden hoofdzakelijk klasinterne ondersteuning. De zigeuners zijn nu reeds opvallend beter aanwe-zig op school.

Daarnaast heeft de inspecteur-opdrachthouder de taak om de nieuwe projectleerkrachten regelmatig te evalueren en waar nodig – in samenwerking met

de pedagogische begeleidingsdienst – bij te staan bij de uitvoering van hun opdracht. Op geregelde tijdstippen zal worden nagegaan welk traject er reeds werd afgelegd en welke stappen er verder noodzakelijk zijn om het uitgetekende aanwen-dingsplan uit te voeren.

Een tweede vraag ging over de beroepsmogelijk-heid voor de projecten. In het besluit van 1993 heeft de regelgever niet in een beroepsmogelijk-heid voorzien. Anderzijds worden alle bezwaar-schriften grondig onderzocht. Bij terechte opmer-kingen werden, worden en zal men beslissingen herzien. Deze school heeft van dit recht gebruik gemaakt via een brief op datum van 20 augustus jongstleden. De inspectie en de verificatie heeft mij zeer omstandig de vaststellingen, het feitenmateri-aal, de uitgevoerde interventies en de ingenomen standpunten tijdens een overleg op 31 augustus verduidelijkt en becommentarieerd. Rekening hou-dend met de mij verstrekte informatie, zag ik geen enkele reden om op mijn beslissing terug te komen.

Een derde vraag stipte het probleem van het schoolvervoer aan en de vrijheid van schoolkeuze. Zoals voor alle kinderen in Vlaanderen geldt, heb-ben ook deze ouders het recht zelf een school te kiezen en hun kinderen naar die school te brengen. Het schoolvervoer waarover u spreekt, doet in Leuven drie scholen aan die zigeuners opvangen. Een school behoort tot het vrije net, een tot het of-ficieel gesubsidieerde net en een tot het gemeen-schapsonderwijs. De vrije schoolkeuze voor de ou-ders is bijgevolg gewaarborgd.

Dan vroeg u op welke manier de opgedane pro-jectervaring zal worden geïmplementeerd in het nieuwe gelijkedansbeleid voor het schooljaar 2002-2003. We hebben geleerd dat integratie in de normale klassen met bijkomende ondersteuning het best beantwoordt aan de accenten die voor deze kinderen in het onderwijs zijn gelegd. In het nieuwe gelijkedansbeleid zal de ondersteuning zich niet beperken tot drie projectscholen. Het is de bedoeling dat alle scholen in Vlaanderen die kinderen van een trekkende bevolking opvangen, na goedkeuring van de tekst over het gelijkedan-sbeleid, bijkomende mogelijkheden krijgen om deze kinderen in de reguliere klassen te ondersteu-nen.

Het gaat erom het 'gewicht' van de kinderen te be-palen. Naargelang daarvan zal men ondersteuning geven aan de scholen. De trekkende bevolking zal daar één belangrijke groep van uitmaken. Scholen

Vanderpoorten

die meer kinderen van een trekkende bevolking opvangen, krijgen een betere ondersteuning.

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. U zegt dat de expertise die de leerkrachten hebben opgebouwd veel meer te maken heeft met hoe men kan omgaan met ouders van de zigeunerkinderen. Dat is een niet te onderschatten waarde. Bij gewone Vlaamse gezinnen hangt het ook van de houding van de ouders af in welke mate kinderen school lopen en in welke mate ze worden begeleid.

Voor deze categorie van kinderen waren de contacten van de leerkrachten met de ouders zeer belangrijk. Als ouders van zigeunerkinderen iets anders te doen hadden, kwamen de kinderen gewoon niet naar school. Men mag dat aspect niet verwaarlozen.

Beroepsmogelijkheden werden inderdaad geboden door de school, maar eind augustus was alles al geregeld. De nieuwe school was reeds gecontacteerd. De mensen hadden het gevoel voor voldongen feiten te worden geplaatst. In het voorgaande schooljaar hadden de leerkrachten en de inspectie over de mogelijke problemen gesproken, en de school had de zaken bijgestuurd. Ik heb het gevoel dat nu een groter engagement genomen wordt ten aanzien van de nieuwe school en de ondersteuning van de leerkrachten.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de minister, u verwijst voortdurend naar het besluit waarin de regelgeving wordt vastgelegd. Dat is uiteraard het instrument waarmee u moet werken. Indien er geen overgangsmaatregelen zijn opgenomen in het besluit, ontbreekt er wel een element. Ik besef wel dat dit besluit werd genomen door één van uw voorgangers.

Wel verwondert me dat u zegt dat het de bedoeling is een nieuw decreet te laten goedkeuren over het gelijkekansenbeleid dat per 1 september 2002 in werking zou treden. Ik wil dat onderschrijven. U anticipeert nu op een tekst die nog moet worden besproken. Uit uw antwoord maak ik op dat u nu al de keuze maakt voor integratie in de klassen omdat gesegregeerde opvang niet werkt.

Mijn idee over decreetgevend werk is toch iets anders. De regelgeving komt eerst, en daarna wordt ze toegepast. In dit geval volgt u de omgekeerde weg en anticipeert u al op de wensen en visie die u zelf hebt over het gelijkekansenbeleid dat ter stemming zal worden voorgelegd. Dat is jammer.

Ik blijf op mijn honger zitten. Waarom wacht u niet tot de tekst is goedgekeurd ? Als u dan kiest voor een geïntegreerde in plaats van voor een gesegregeerde opvang, dan is dat omdat daar een meerderheid achterstaat. Bij mijn weten is er tot nu toe nog geen decreet daarover goedgekeurd.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mevrouw Van Den Heuvel, ik zal even de situatie over het aangehaalde ontwerp van decreet over het gelijkekansenbeleid toelichten. Ik moet me uiteraard houden aan de regelgevingen. Ik werk met een besluit. Dat besluit wordt in eerste instantie niet door mij gecontroleerd, maar wel door de reguliere inspectie, door de inspecteur-opdrachthouder migranten en door de verificatie. Zij leggen mij rapporten voor.

Mijn medewerkers zijn in Leuven geweest. Iedereen, ook de administratie, heeft me gezegd dat die situatie onhoudbaar is. Ik heb zelf de aanwezigheidslijsten van Mortsel gezien. Dat was onvoorstelbaar. Ik spreek me niet uit over wie daar in de fout is gegaan.

Het ontwerp van decreet bevindt zich momenteel in het eindstadium. Het is in de commissie al herhaaldelijk aan bod gekomen. Tijdens de winter heb ik een visietekst voorgelegd, die door de commissie uitgebreid werd besproken. We hebben toen gemerkt in welke richting we willen gaan. Vrij algemeen was men het erover eens dat men zoveel mogelijk moet werken via een geïntegreerde opvang. Het is dus niet zo dat we een ontwerp willen voorleggen zonder dat de meerderheid dit weet. Ik besef immers dat het om een zeer gevoelige materie gaat. Ik vond het dan ook belangrijk de commissieleden zo vlug mogelijk in te lichten.

Op basis van de reacties die de leden en de scholen op de visietekst hebben gegeven, wordt het ontwerp nu gefinaliseerd. Ook dan zal men het ontwerp nog in de praktijk moeten toetsen en zal men het in de commissie nog dikwijls aan bod laten komen.

Het is dus zeker niet het geval dat de commissie op dit moment in het ongewisse is over wat er in het ontwerp zal worden opgenomen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijk tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het project onderwijs in twee talen in vier gemeenschapsscholen in Brussel

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Dijk tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het project onderwijs in twee talen in vier gemeenschapsscholen in Brussel.

De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, sinds begin september geeft men in een aantal scholen in Brussel tweetalig onderricht. In de derde kleuterklas en het eerste leerjaar worden de lessen plastische of lichamelijke opvoeding afwisselend in het Frans en het Nederlands gegeven. Daarvoor werd een toelating gegeven. In het verleden werden in de commissie al colloquia gehouden met betrekking tot het meertalig onderwijs.

Mevrouw de minister, in welke scholen vindt dit project plaats ? Om hoeveel leerlingen in de derde kleuterklas en het eerste studiejaar gaat het ? Wat is de thuistaal van deze kinderen ? Vooral in Brussel zijn er veel kinderen en jongeren met een verschillende thuistaal. Het is lang niet meer het geval dat dit het Frans of het Nederlands is. Ook tal van andere – al dan niet Europese – talen worden thuis gesproken.

Welke motivatie hebt u gegeven om dit project goed te keuren ? We bevinden ons immers op een spanningsveld tussen enerzijds een aantal wetenschappelijke studies, die positief tegenover deze projecten staan, en anderzijds de taalwetgeving. Wenst u lessen te trekken uit dit project ? Wordt het wetenschappelijk opgevolgd ? Hopelijk is dit het geval aangezien er hierover nog heel wat onduidelijkheid bestaat.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, door het stijgend aantal Franstalige en anderstalige leerlingen worden de Nederlandstalige Brusselse scholen met een aantal specifieke problemen geconfronteerd. We hebben het daar in het verleden naar aanleiding van andere vragen en interpellaties reeds vaak over gehad.

In die scholen is een groot aantal Franstalige leerlingen aanwezig, en er is een toenemende vraag van de ouders naar een vorm van onderwijs die aan die situatie tegemoetkomt. Het is begrijpelijk dat de scholen een oplossing voor deze problematiek trachten te zoeken.

In het voorjaar van 2001 heb ik een gemotiveerde aanvraag ontvangen van de algemeen directeur van de Scholengroep Brussel met de vraag een project te willen steunen en goedkeuren dat van start zou gaan in twee basisscholen te Brussel. Het betreft een experiment dat inspeelt op de typisch Brusselse taalsituatie in deze scholen, met als doel op een didactisch verantwoorde manier het aanwezige talenpotentieel van de leerlingen te exploiteren met het oog op het verbeteren van de mondelinge taalvaardigheid van zowel de Franstalige, de Nederlandstalige als de anderstalige leerlingen.

Volgens de mij in de brief meegedeelde informatie zouden de twee volgende scholen aan het project deelnemen : de basisschool van het gemeenschapsonderwijs, Rue des Trois Burettes 48 te Schaarbeek, en de basisschool van het gemeenschapsonderwijs, G. Capiaumontstraat 73 te Etterbeek. Het aantal leerlingen dat aan dit project zou deelnemen is mij niet bekend, maar zodra ik die informatie heb, zal ik ze u meedelen. In de basisschool te Schaarbeek zou het gaan om de leerlingen van de derde kleuterklas en het eerste leerjaar en in de basisschool te Etterbeek om de leerlingen van het eerste leerjaar. Het zou telkens gaan om volledige groepen, wat dus betekent dat alle kinderen uit de klas op hetzelfde ogenblik zouden participeren aan dezelfde activiteit.

Uit het mij voorgelegde dossier blijkt dat het project wetenschappelijk begeleid zou worden door de Vrije Universiteit Brussel, met name de vakgroep Germaanse talen en de vakgroep pedagogie. De thuistaal van de betrokken kinderen is mij niet bekend, maar wellicht gaat het zowel om Nederlandstalige, Franstalige als anderstalige leerlingen, zoals in nagenoeg alle Nederlandstalige Brusselse scholen het geval is.

In verband met de taalwetgeving maak ik er u attent op dat ik in mijn antwoord aan de verantwoordelijken van dit project vermeld heb dat ze hun project kunnen uitvoeren, in zoverre ze het in artikel 10 van de wet van 30 juli 1963 vastgelegde uren onderricht in de tweede taal per week, namelijk twee uur, niet overschrijden.

Tevens maak ik er u attent op dat ik in mijn antwoord aan de betrokkenen vermeld heb dat ik in

Vanderpoorten

de loop van dit schooljaar een aantal experts zal samenbrengen om deze complexe pedagogische uitdagingen te bespreken en voorstellen te formuleren. Met betrekking tot het opdoen van taalvaardigheid kunnen we daar immers heel wat uit leren.

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mevrouw de minister, ik neem vrede met uw antwoord, maar ik fronste wel even de wenkbrauwen toen ik hoorde dat het project vooral op vraag van de ouders is opgestart. Begrijp me echter niet verkeerd : ik bepleit uiteraard geen segregatie, maar dit deed me even denken aan een mogelijke manier van inbreken in het Nederlandstalig onderwijs.

U verwees echter naar de taalwetgeving die nageleefd moet blijven worden. Dit stemt enigszins tot gerustheid.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de moeilijkheden die studenten met een buitenlands diploma ondervinden om hier te werken en/of verder te studeren

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Cleuvenbergen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de moeilijkheden die studenten met een buitenlands diploma ondervinden om hier te werken en/of verder te studeren.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik hoef u waarschijnlijk niet te vertellen dat er een tekort aan verpleegkundigen is. U weet ook dat het aantal inschrijvingen in de verpleegkunde dit jaar opnieuw heel laag ligt. Het is dan ook bijzonder jammer dat buitenlandse verpleegkundigen die hier komen wonen, en waarbij het meestal gaat om oudere verpleegkundigen die hun partner naar België gevolgd zijn, een echte lijdensweg moeten ondergaan om hier, waar er een schrijnend tekort aan ge-

kwalificeerde verpleegkundigen is, aan het werk te kunnen gaan.

Zij worden hier werkelijk van het kastje naar de muur gestuurd. Het toegang tot het beroep wordt immers geregeld door KB nummer 78, wat betekent dat het federale niveau heel wat in de pap te brokken heeft. Ze moeten zich ook richten tot het departement Onderwijs omdat ze een aantal vakken moeten bewijzen, zeker als ze niet afkomstig zijn uit een lidstaat van de Europese Unie. Op provinciaal niveau is er dan nog de verschijning voor een geneeskundige commissie die een erkenning moet afleveren. Dan blijkt vaak dat hun buitenlands diploma hier lager wordt ingeschaald dan in het land waar ze hun opleiding volgden, wat dus neerkomt op een echte degradatie. Zo gebeurt het dat buitenlandse verpleegkundigen in Vlaanderen gelijkgesteld worden met gebrevetteerden of verzorgenden.

Als zo iemand dan toch op dat lager niveau gaat werken, en daarbij tracht een hoger diploma te halen, dan is de vraag hoe die persoon daar moet aan beginnen, want hij of zij moet gezin en studies trachten te combineren.

Een mogelijkheid is de brugopleiding. Daarbij doen zich echter een aantal problemen voor. Zo moet een Belgische kandidaat al vijf jaar gewerkt hebben, maar mensen uit het buitenland moeten ook al vijf jaar in België hebben gewerkt. Hier is sprake van een ongelijke toegang tot het beroep, wat ingaat tegen de Europese regelgeving.

Daarnaast is deze brugopleiding momenteel een heuse doolhof. De scholen organiseren de opleiding op verschillende manieren. Zo biedt de ene school dagonderwijs aan en de andere avondonderwijs. Er is dus wel onderwijs op maat, maar men moet zelf zijn weg zien te vinden in deze doolhof.

Een kandidaat kan die brugopleiding ontwijken door zich in te schrijven in Brugge. Brugge heeft een akkoord met een school in Zeeland waar men automatisch mensen toelaat die gelijkgesteld zijn met gebrevetteerde verpleegkundigen hier, voor een extra opleiding in Nederland. Ze behalen daar op één jaar een diploma dat is gelijkgesteld met graduaat, in het kader van de Europese gelijkstelling van diploma's. Dit is echter alleen mogelijk voor mensen die in de buurt wonen. Dit houdt dus opnieuw een serieuze discriminatie in.

Men kan ook proberen om hogerop te geraken via een examenjury. De meeste scholen zijn hier echter vrij star in. Ze eisen als het ware dat de studenten

Van Cleuvenbergen

lijfelijk aanwezig zijn op de cursussen. Aangezien het systeem helemaal niet soepel is, haken veel mensen af. Wie dan uiteindelijk kiest om de studies toch aan te vatten, moet daarvoor gedurende drie jaar uit zijn beroep stappen.

Het onderwijs verpleegkunde is niet soepel genoeg om in te spelen op de vraag die in het kader van het permanent leren wordt gesteld. Ik vraag me dan ook af of in de scholen verpleegkunde, waarvan een aantal start met het modulair systeem, niet vanaf het begin rekening kan worden gehouden met de vraag in welke module buitenlanders terecht kunnen.

Het gaat niet op ons te verschuilen achter het KB van 1978 over de toegang tot het beroep. Daarin worden een aantal handelingen strikt voorbehouden aan verpleegkundigen. Er bestaan andere mogelijkheden. Zo mogen mensen via een VDAB-opleiding verpleegkundige handelingen stellen zonder dat ze een graduaatsdiploma hebben. Bizar is ook dat zij een VDAB-cursus kunnen volgen voor de herintrede als gegradueerde verpleegkundige, maar dat ze in de praktijk niet gelijkgesteld kunnen worden.

Ik wil de minister dan ook de volgende vragen stellen. Werd de administratie Onderwijs al met dit probleem geconfronteerd? Heeft ze de problemen die buitenlands gediplomeerde verpleegkundigen ervaren, reeds geïnventariseerd? Hoe kunnen die worden verholpen? Is terzake reeds contact opgenomen met de andere bevoegde overheden?

Werd bij de toegang tot brugopleidingen rekening gehouden met verpleegkundigen met een buitenlands diploma die hier geen beroepservaring hebben, maar wel in het buitenland? Ik verwijs terzake naar een schriftelijke vraag waarop u me vorige week hebt geantwoord. Daarin stelt u, vanaf dit academiejaar, een aantal bijstellingen voor in het kader van die brugopleidingen.

Zijn er afwijkingen mogelijk voor buitenlands gediplomeerde verpleegkundigen op toelatingsvoorwaarden voor het modulair systeem? Is het mogelijk een regionaal gespreid aanbod te hebben in deze opleidingen? Werd deze problematiek aangekaart in het kader van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie? Zo ken ik iemand die in een van de Duitse regio's een diploma heeft behaald. Hoewel deze persoon het hoogste onderwijsniveau heeft behaald, en zelfs een bewijs heeft dat toegang geeft tot de studies geneeskunde,

wordt hij bij ons gelijkgesteld met een gebrevetteerde verpleegkundige.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Van Cleuvenbergen. Ik ken het geval van iemand uit Sint-Niklaas die in Roemenië het hoogste verplegersniveau heeft behaald en feilloos Nederlands spreekt. Hier wordt zijn diploma gelijkgesteld met het getuigschrift van het verzorgend niveau.

Ik deel de bekommernis van mevrouw Van Cleuvenbergen, en niet alleen omdat België een tekort heeft aan verplegend personeel. Ik vraag me immers ook af volgens welk draaiboek wordt gewerkt binnen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, departement Onderwijs, waar dergelijke aanvragen tot erkenning binnenkomen.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, ik wil me aansluiten bij deze zeer belangrijke vraag. Ik wil het hier niet enkel over het tekort in de sector hebben. In het kader van de integratie hebben we het hier al vaak over het belang van tewerkstelling gehad. Ik vind deze problematiek ook zeer belangrijk in het perspectief van de ontwikkelings- en ontplooiingskansen van het individu.

Krijgt de minister dergelijke signalen ook uit andere sectoren dan de verpleegkunde? Denkt de minister in dit kader al aan algemene maatregelen?

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, ik zou een kleine kanttekening bij de geschetste problematiek willen maken. Indien een niet-Belgische EU-student zich in ons land aanbiedt met een diploma in de verpleegkunde en zich omwille van persoonlijke moeilijkheden bij het OCMW aanbiedt, kan hij of zij het bestaansminimum ontvangen. Een Belgische rechtbank heeft onlangs een dergelijk geval behandeld.

Dit betekent dat de federale wetgeving een EU-burger in moeilijkheden de kans biedt om lessen te volgen. Dit zou ook een opleiding in de verpleegkunde kunnen zijn. De Vlaamse wetgeving biedt die kansen evenwel niet. Er is blijkbaar geen samenhang tussen de onderwijsregelgeving en de sociale regelgeving. Mijns inziens moeten de verschillende bevoegde ministers dit probleem samen aanpakken.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, het ministerie van Onderwijs is bevoegd voor de onderwijskundige erkenning van buitenlandse diploma's. Het federale ministerie van Volksgezondheid is bevoegd voor de beroepsmachtiging voor het uitoefenen van het beroep van verpleegkundige in België. Dit ministerie staat ook in voor de toepassing van de Europese richtlijn 77/452/EEG van 27 juni 1977 dat de automatische professionele erkenning regelt voor verpleegkundigen uit de EU. Deze richtlijn bevat een opsomming van alle verpleegkundige diploma's van de lidstaten waarvan de houders automatisch het recht krijgen het beroep van verpleegkundige in heel de EU te mogen uitoefenen.

Het departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap is niet bevoegd voor de beroepsmachtiging voor het uitoefenen van het beroep van verpleegkundige in België. Het departement Onderwijs kan wel buitenlandse diploma's gelijkwaardig verklaren met Vlaamse verpleegkunde diploma's.

Het toekennen van een gelijkwaardigheid aan buitenlandse bewijzen van volledige of gedeeltelijke studies gebeurt voor het secundair onderwijs op grond van de wet van 19 maart 1971 en van het uitvoeringsbesluit van 20 juli 1971. Hierbij worden twee basisprincipes gehanteerd, namelijk de gelijkwaardigheid van het studiepeil en het feit dat de gelijkwaardigheid geen recht mag verlenen op vervolgonderwijs indien dat recht ook in het land van oorsprong uitgesloten is.

De toekenning van een gelijkwaardigheid is een administratieve aangelegenheid en vindt enkel plaats aan de hand van een voorgelegd dossier dat, wat de verpleegstudies betreft, het originele diploma of een voor eensluidend verklaard afschrift moet omvatten, aangevuld met de gevolgde lessenroosters, inclusief de gegevens over gepresteerde stages.

Bij het nemen van een beslissing worden de volgende criteria in acht genomen : de duur van de opleiding, het lesvolume, de leerinhouden, de verhouding tussen theoretisch en klinisch onderwijs, de genoten vooropleiding en de leeftijd bij het voltooien van de studie.

Als leidraad worden de Europese richtlijn voor de algemene verpleegkundige en de Europese aanbeveling voor de psychiatrische verpleegkundige ge-

nomen. Het secundair onderwijs in de verpleegkunde is hierop gestoeld.

Het gelijkwaardig verklaren van een buitenlands diploma aan een diploma van het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap wordt geregeld in artikel 57 van het hogescholendecreet. Tot en met het academiejaar 1999-2000 heeft enkel het departement Onderwijs voor de erkenningen ingestaan. Binnen het kader van de voortschrijdende deregulering en de harmonisering van de regelgeving voor het hele hoger onderwijs heeft het decreet van 20 april 2001 houdende een aanpassing van de regelgeving betreffende het tertiair onderwijs een aantal bevoegdheden aan de hogescholen toevertrouwd.

Voor het diploma van de basisopleiding van één cyclus in de verpleegkunde betekent dit concreet dat de erkenning van de volledige gelijkwaardigheid nog steeds door het departement Onderwijs gebeurt. De hogescholen kunnen evenwel autonoom een buitenlands diploma erkennen als gedeeltelijk gelijkwaardig met het hogeschooldiploma. In dat geval beslissen de hogescholen autonoom over de opleidingsonderdelen die nog moeten worden gevolgd om aan de voorwaarden te voldoen om de graad van gegradueerde te behalen.

Het uitoefenen van een verpleegkundig beroep, waarin fouten vaak onherstelbaar zijn, is een zeer delicate zaak. De toegang tot de beroepsuitoefening wordt door de Europese instanties en door de afzonderlijke lidstaten dan ook strikt gereguleerd. Ook de onderwijsautoriteiten dragen terzake een verantwoordelijkheid, in die zin dat ze bij gelijkwaardigheidsbeslissingen inzake buitenlandse diploma's verpleegkunde de grootst mogelijke omzichtigheid moeten betrachten.

Indien op enige wijze aan de Vlaamse kwaliteitsstandaarden wordt getwijfeld, blijft een volledige gelijkstelling met een Vlaams verpleegkundig diploma achterwege. Het opleggen van een gerichte theoretisch-praktische proef voor een onafhankelijke jury, wat echter niet zonder een decretaal initiatief kan, zou misschien een oplossing kunnen zijn voor de toekomst. Daar moeten we eens over nadenken.

Voor het secundair onderwijs bedraagt het aantal verpleegdiploma's dat ter gelijkwaardigheid wordt voorgelegd, ongeveer 50 per jaar. De uitreikende landen situeren zich meestal in Oost-Europa en Afrika. Van eventuele probleemgevallen werd geen inventaris gemaakt. Ook werden ze, voor zover wij weten, niet aangekaart bij andere overheden. Evenmin is bekend of België het huidige Europese

Vanderpoorten

voorzitterschap, in eerste instantie op het niveau van de administratie, gaat aangrijpen om initiatieven te lanceren. Als deze commissie vandaag oordeelt dat dit een interessant initiatief zou kunnen zijn, zal ik uiteraard niet nalaten dit te stimuleren. De komende maanden vinden immers nog heel wat ambtelijke vergaderingen plaats.

Sinds 1997 heeft de administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek 32 buitenlandse verpleegkunde diploma's gelijkwaardig verklaard met het Vlaams hoger onderwijsdiploma van gegradueerde. Relevante beroepservaring is een criterium tijdens het erkenningsonderzoek en werkte in een aantal aanvragen praktijktekorten weg. De elf negatieve beslissingen vonden hun oorsprong in een mindere studieduur of het ontbreken van essentiële opleidingsonderdelen. Ieder land is nog steeds vrij de studieduur en de onderdelen van opleidingsprogramma's te bepalen. Een volledige harmonisatie van alle opleidingen binnen Europa achten alle Europese landen momenteel nog niet opportuun. Gezien de evoluties in het hogeronderwijslandschap komt daar natuurlijk wel beweging in.

De administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek stuurde ook 67 aanvragen door naar de administratie Secundair Onderwijs, omdat de buitenlandse verpleegkundediploma's ook in het land waar ze werden behaald officieel behoorde tot het secundair of postsecundair onderwijs. Enige transparantie is dus gewenst.

Het convenant dat werd afgesloten met het oog op de brugopleiding spreekt zich niet uit over het land waar de beroepservaring moet zijn verworven. De hogescholen kunnen dus ook in het buitenland opgedane beroepservaring in aanmerking nemen voor het verlenen van een brugprogramma. Het is mij evenwel niet bekend in welke mate dit zich reeds heeft voorgedaan, noch of terzake knelpunten zijn opgetreden. Ik zal de betreffende Vlhora-werkgroep verzoeken dit element expliciet mee op te nemen als aandachtspunt en daarover dan rapport uit te brengen bij mij. Het is hoe dan ook een feit dat in het buitenland opgedane ervaring volgens dezelfde beoordelingscriteria moet worden behandeld als in België opgedane beroepservaring. Dit betekent concreet dat ook voor in het buitenland opgedane ervaring de respectievelijk vijf jaar en tien jaar effectieve en relevante beroepservaring gelden, en dat dit leidt tot een effectief studieprogramma van respectievelijk 120 en 60 studiepunten.

Het modulair secundair onderwijs, dat sinds het schooljaar 2000-2001 als experiment loopt, heeft onder meer betrekking op de vierde graad verpleegkunde. De meeste scholen voor verpleegkunde in het secundair onderwijs nemen deel aan het experiment. Zoals u weet is het modulair onderwijs gebouwd op een opleidingsstructuur waarin leertrajecten zijn vastgelegd. Van deze vrij flexibele trajecten kan op dit ogenblik niet worden afgeweken. Leerlingen kunnen pas worden toegelaten tot het modulair onderwijs indien ze voldoen aan de toelatingsvoorwaarden tot het eerste leerjaar van de vierde graad, maar dat lijkt me vanzelfsprekend.

Voor de rest heeft de toelatingsklassenraad echter de bevoegdheid om aan een leerling, die wordt geacht de basiscompetenties van een of meer modules van het traject reeds te hebben behaald, vrijstelling van deze modules te verlenen, zodat het nog af te leggen parcours korter kan worden. De toelatingsklassenraad mag hierbij ook buitenlandse studies in aanmerking nemen, zonder dat een formele gelijkwaardigheid aan het departement dient te worden aangevraagd.

U moet echter wel beseffen dat deze zaak, zeker in deze experimentele fase, organiseerbaar moet blijven. Men kan dus in bepaalde omstandigheden een module overslaan, maar dan moet de volgende module ook reeds worden ingericht. Dat wijst op het belang van de experimentele fase : er moet worden uitgetest hoe flexibel dit kan verlopen. Hoe meer experimenteerscholen er komen, des te flexibel zal dit verlopen, zeker indien men beslist over te gaan van een experiment naar een algemeen systeem. Dat is dan weer een afzonderlijke discussie inzake modules, die zich trouwens niet beperkt tot de verpleegkunde.

Initiële opleidingen in de verpleegkunde bestaan niet in het volwassenenonderwijs. Dit geldt zowel voor het secundair OSP als voor het hoger OSP. De regelgeving inzake de organisatie van het schooljaar voor het secundair onderwijs laat wel toe dat scholen zelf lessen inrichten buiten de gebruikelijke lessen. Scholen voor verpleegkunde van het secundair onderwijs die zich richten op leerlingen met professionele of gezinstaken, kunnen hier – indien nodig – gebruikmaken van het systeem om bijvoorbeeld ook na 17 uur lessen in te richten. De noodzakelijke verantwoording tegenover de onderwijsinspectie, belast met de externe kwaliteitscontrole, kan dan normaliter geen moeilijkheden opleveren.

De situatie is analoog voor het hoger onderwijs. De basisopleiding verpleegkunde wordt uitsluitend ge-

Vanderpoorten

organiseerd door de hogescholen en wordt trouwens zeer verspreid georganiseerd in de Vlaamse Gemeenschap. Het invoeren van de basisopleiding verpleegkunde in het hoger OSP kan enkel leiden tot een proliferatie van het opleidingsaanbod in de Vlaamse Gemeenschap. Volgens ons is dit vandaag niet wenselijk. De hogescholen en de instellingen voor hoger OSP zoeken bovendien nu reeds in een aantal gevallen spontaan toenadering tot elkaar om samen te werken inzake de organisatie van de voortgezette opleidingen aan de hogescholen en de kaderopleidingen aan het hoger OSP. Ik vind dit een gunstige evolutie met het oog op een meer rationeel hogeronderwijsaanbod.

De hogescholen genieten de volledige vrijheid om de organisatie van hun opleidingsprogramma vast te stellen, met inbegrip van de tijdstippen waarop de onderwijsactiviteiten worden aangeboden. Dit biedt de hogescholen de mogelijkheid om doelmatig in te spelen op de concrete behoeften van hun publiek, door desgevallend onder meer de onderwijsactiviteiten 's avonds of tijdens het weekend te plannen. De organisatorische modaliteiten van het hoger OSP bieden vandaag daarom geen meerwaarde meer ten overstaan van de flexibiliteit waarmee de hogescholen hun opleidingen kunnen organiseren in tijd en ruimte.

Dan wil ik het even hebben over het Europees voorzitterschap. Tot hier toe zijn geen stappen gezet inzake het beter op elkaar afstemmen en het transparanter maken van een en ander. Het zou zinnig zijn de ambtenaren te vragen dit vooralsnog aan de agenda te plaatsen.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik dank de minister voor haar uitgebreide antwoord. Europa zou in deze aangelegenheid erg belangrijk kunnen zijn. Ik vind het een goed voorstel om dit punt op een ambtelijke vergadering aan de orde te stellen, in samenwerking met het federale niveau en de Franse Gemeenschap.

Ik druk mijn zorg uit over de gelijkstelling van het onderwijs in het kader van de Bologna-verklaringen. We blijven zitten met het secundair onderwijs Verpleegkunde. Dat zal voor problemen zorgen in de toekomst.

Tot slot pleit ik ervoor om een aanspreekpunt op te richten. Een eenvoudige folder die de mogelijkhe-

den weergeeft, zou al een grote hulp zijn. Nu moet iedereen het zelf maar uitzoeken.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Binnenkort voeren we het debat over competenties die verworven zijn buiten het onderwijs. We hebben al heel wat problemen met competenties die verworven werden in het onderwijs in het buitenland. Het inschalen van competenties die verworven zijn buiten het onderwijs, wordt waarschijnlijk een heel moeilijke oefening. Er moet zeker bereidheid zijn tot flexibiliteit.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Dit is inderdaad een moeilijk debat, zoals elk debat in onderwijs. Het is een uitdaging om oplossingen te zoeken, bijvoorbeeld voor de vierde graad. De vraag is welke plaats die graad zal krijgen in het levenslang leren en het volwassenonderwijs. Ook de elders verworven competenties moeten daar een plaats in krijgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over 'Zin-d'erin(g)', de vormingsdienst van Chirojeugd-Vlaanderen VZW

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Cock tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over 'Zin-d'erin(g)', de vormingsdienst van Chirojeugd-Vlaanderen VZW.

De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mevrouw de minister, reeds enkele jaren bestaat er binnen Chirojeugd-Vlaanderen een dienst die zich bezighoudt met vormingsinitiatieven voor het secundair en hoger onderwijs. Vroeger stond dit bekend onder de naam 'Dienst Bezinningen'. Sedert een jaar is die naam veranderd in 'Zin-d'erin(g)'. De dienst voorziet in bijscholing aan leerkrachten en vormings- en bezinningsmomenten aan leerlingen.

Door de beperkte omkadering kan de dienst niet ingaan op het groot aantal aanvragen van Vlaamse

De Cock

scholen. Vorig jaar waren er 413 vormingsdagen en moesten er scholen worden geweigerd. Voor dit jaar zijn er al 516 initiatieven. Daaruit blijkt dat er wel degelijk vraag is naar dit soort begeleiding.

Dit roept vragen op. Zo lijkt het de dienst niet meer dan evident dat er werk wordt gemaakt van een erkenning-kwaliteitslabel voor vormingswerkers. Alleen op die manier kunnen mensen met een eerlijk statuut werken. Zo heeft men bovendien de zekerheid dat de vormingsmensen geschoold zijn. Aan de andere kant moet er een betere financiële omkadering komen. De scherpe prijzen die de dienst aan de scholen biedt, zijn zonder subsidiëring niet langer houdbaar.

Mogelijke voorstellen zijn dat de vormingsorganisaties een subsidiëring krijgen, dat scholen die een beroep doen op erkende organisaties een hogere werkingstoelage krijgen of dat er statuut komt voor een interscolaire leerkracht, een soort van groene leerkracht die schooloverschrijdend werkt. De dienst heeft hiervoor al meermaals aangeklopt bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, departement Onderwijs, vooralsnog zonder gehoor.

Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van het bestaan van de vormingsinstelling 'Zin-d'erin(g)' ? Kunt u zeggen of er een aanvraag voor subsidie is bij het departement voor Onderwijs ? Indien ja, wat is dan de stand van zaken ? Ziet u heil in een kwaliteitslabel ter erkenning van vormingswerkers ? Kunt u zeggen of er zwartwerk gebeurt in deze sector ? Hebt u begrip voor de financieel penibele situatie waarin deze en eventueel andere instellingen zich bevinden ? Welke oplossing stelt u voor ? Beschikt u daarvoor over de nodige kredieten ?

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, de vraag van de heer De Cock is niet onbelangrijk. Het gaat om zorgvragen in het onderwijs. Het zou goed zijn een debat te houden over vorming die wordt georganiseerd én voor leerlingen, én voor leerkrachten en eventueel de directie. De vragen die aan bod moeten komen zijn : Wie organiseert die vorming, wat is de kwaliteit ervan, wie is verantwoordelijk voor de beoordeling ervan, welke rol kan het onderwijs daarin spelen ?

Mevrouw de minister, is er op dit ogenblik over vormingsinitiatieven, die eventueel van een andere

aard zijn, overleg gepleegd tussen onderwijs en cultuur ? Dat zou positief zijn. Het gesprek is op zijn minst een eerste stap. Men moet luisteren naar de vragen die leven bij diegenen die vorming aanbieden en nagaan wat de mogelijkheden zijn voor het onderwijs. Ik doe hier een oproep om goed te luisteren naar die groep.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de minister, geachte leden, in het verleden heeft de Chi-rojeugd-Vlaanderen VZW reeds verscheidene subsidievragen ingediend bij het departement Onderwijs. Zo diende de VZW in 2001 een aanvraag in om de loon- en werkingskosten van elf vormingswerkers te subsidiëren en een aanvraag om een vormingsaanbod voor scholen te financieren. Door de administratie werden deze dossiers negatief beoordeeld. Een subsidieaanvraag voor het project 'Zin-d'erin(g)' is niet bekend bij de administratie.

In het decreet betreffende de lerarenopleiding en de nascholing van 16 april 1996 worden de regels bepaald in verband met de vorming en nascholing aan leerkrachten. Via dit decreet ontvangen scholen een budget waarmee zij zelf, vanuit een eigen professionaliseringsbeleid, beslissen welke nascholing ze aankopen. Het beleid verkoos niet te werken met kwaliteitslabels voor nascholingsorganisaties. Scholen die een degelijk professionaliseringsbeleid voeren, kunnen immers vanuit hun eigen behoeften nagaan welke externe organisatie ze het meest geschikt achten voor het geven van vorming. Het staat de Chiro als organisatie vrij om haar vormingsaanbod aan scholen aan te bieden op deze 'open markt' of via de jaarlijkse prioritaire nascholings thema's.

De vorming die aan jongeren op school wordt aangeboden wordt bepaald door de inhoud van het curriculum. Verschillende onderwijsactoren zijn ervoor verantwoordelijk dat de lessen op school rekening houden met de veranderende maatschappelijke behoeften. Leerplannen van de koepels en vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen vormen hierbij de grondslag. De kwaliteit wordt gewaarborgd door allerlei vormen van interne kwaliteitszorg op school en door de schooldoorlichtingen van de inspectie. Indien scholen extra vorming buiten de lestijden willen aanbieden, beslissen zij autonoom of ze al dan niet een externe organisatie aanspreken en welke organisatie ze hiervoor dan het meest geschikt achten. De overheid kan hierin geen positie innemen door bepaalde vormingsinstellingen te subsidiëren.

Vanderpoorten

In het decreet houdende de erkenning en subsidiëring van het landelijk gesubsidieerd jeugdwerk van 12 mei 1998 wordt bepaald dat vorming één van de kerntaken is van het jeugdwerk. Op basis daarvan kunnen deze organisaties dan ook basis-, personeels- en werkingssubsidies ontvangen.

Op dit moment ligt een nieuw ontwerp van decreet van de minister van Jeugd bij de Raad van State. Dit zou het oude decreet, waarin men duidelijk een aantal tekortkomingen kan vaststellen, vervangen. Het zal aan de betrokken organisaties meer ruimte bieden om intersectoraal te werken.

Los van deze concrete vragen ben ik ervan overtuigd dat we onmiddellijk na de evaluatie van de lerarenopleiding moeten nagaan op welke wijze de nascholing wordt georganiseerd en of ze haar doel al dan niet bereikt. Indien dit niet het geval is, moeten we bekijken waarom dat zo is. We moeten dit in deze commissie op vrij korte termijn ter sprake brengen.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het verheugt me dat u stelt dat we het debat moeten voeren over de wijze waarop de nascholing wordt georganiseerd. Eén van de elementen hiervan zal zeker de screening van de vormingswerkers zijn. We moeten nagaan of ze inderdaad wel voldoende opgeleid zijn om dit allemaal te doen. Men kan in zo'n bezinningsmomenten wel emoties losmaken bij kinderen, de vraag is of men ze daarna wel voldoende kan opvangen en begeleiden.

Dit is één van de taken waar we voor staan. Deze maatschappij evolueert immers enigszins in de richting van de emotionele quotiënt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De heer André Van Nieuwkerke treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams mi-

nister van Onderwijs en Vorming, over de gevolgen van de forse stijging van het aantal studenten in de departementen lerarenopleiding van onze hogescholen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vanleenhove tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de gevolgen van de forse stijging van het aantal studenten in de departementen lerarenopleiding van onze hogescholen.

De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, na de opmerkelijke stijging van het aantal inschrijvingen in de lerarenopleidingen noteren onze hogescholen dit jaar opnieuw een spectaculaire toename van het aantal studenten kleuteronderwijzer, onderwijzer en, zij het in mindere mate, ook leraar secundair onderwijs, groep 1. Eigenlijk zouden we daar blij om moeten zijn, want dit bewijst het succes van de campagnes die gevoerd werden om meer kandidaten voor deze studierichtingen aan te trekken.

De keerzijde is evenwel dat die stijging niet helemaal probleemloos verloopt. Er is mij zelfs het geval bekend van een hogeschool die zich tot een inschrijvingsstop genoodzaakt zag. Scholen komen immers in ernstige financiële nood door de te plotsse en te forse groei van de studentenaantallen. Bovendien kan de meerkost voor de lerarenopleiding zeker niet opgevangen worden door besnoeiingen in andere opleidingen. Daarvoor is de elasticiteit te gering. Het is niet omdat men plots in een bepaalde opleiding slechts 40 studenten telt in plaats van 30, dat de omkadering voor die opleiding moet verminderen. De meeste docenten zijn trouwens vastbenoemd en men zou daar hooguit wat kunnen snoeien in de stagebegeleiding, maar veel zal dat uiteindelijk niet uitmaken.

Die andere opleidingen, en ik denk daarbij in de eerste plaats aan de gezondheidszorg, hebben niettemin ernstig te lijden onder de ongebreidelde toename in de lerarenopleiding. Men zou hierin het probleem van de communicerende vaten kunnen zien. Zij zien hun studentenaantallen namelijk drastisch dalen omdat zij veelal uit dezelfde groepen rekruteren als de lerarenopleidingen.

Mevrouw de minister, in het licht van het grote succes en de grote aantrekkingskracht van de leraren-

Vanleenhove

opleiding zou het wel eens kunnen dat er over enkele jaren opnieuw een overschot aan leerkrachten is op de arbeidsmarkt, ongeacht – en misschien ook omwille van – de maatregelen die u en de Vlaamse regering thans voorbereiden. Ik denk daarbij ook aan de wereldrecessie die volgens sommigen op ons afstevent. Dit betekent een vermindering van de economische groei waardoor de uitwegen naar andere jobs beperkt zouden worden. Ik had u daarom willen vragen of u bereid bent om de behoefte aan onderwijzend personeel voor de komende tien jaar te laten onderzoeken, in het bijzonder de vervangingsbehoefte, waarbij u rekening zou houden met de denataliteit.

Of is een dergelijk onderzoek recent reeds uitgevoerd? Ik verwijs in dit verband naar de voorbespreking van het decreet secundair onderwijs. Op basis van wetenschappelijke gegevens waren we toen perfect op de hoogte van wat de uitstroom in de volgende tien jaar zou zijn. We wisten dus ook exact wat de vervangingsbehoeften in de volgende tien jaar zouden zijn. Ook hier zou een dergelijk onderzoek bijzonder nuttig zijn.

Voor mijn tweede vraag verwijs ik naar artikel 232 van het hogeschooldecreet dat de bezoldigingskosten plafonneert op 85 percent van de jaarlijkse werkingsuitkering. Rekening houdend met dat artikel krijgen hogescholen met een departement lerarenopleiding het in de nieuwe omstandigheden bijzonder lastig om bijkomend personeel aan te werven met het oog op een behoorlijke organisatie en invulling van de opleidingen. Is de minister bereid daarin tegemoet te komen door een aangepaste financiering van de betrokken hogescholen zodat kwaliteitsvolle lerarenopleidingen mogelijk blijven? Ik kan immers aannemen dat, wanneer men plotseling met een personeelsgebrek zit omdat men de middelen niet heeft – of decretaal niet mag hebben – om nog meer mensen aan te werven, de kwaliteit van de opleidingen in het gedrang kan komen.

Mevrouw de minister, hoe denkt het probleem van de communicerende vaten te verhelpen waardoor een aanwas in de departementen lerarenopleiding een leegloop veroorzaakt in de departementen gezondheidszorg, een probleem dat ook door mevrouw Van Cleuvenbergen wordt aangekaart in een vraag die zij deze week heeft ingediend?

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, ik wens me aan te sluiten bij de interessante vraag van de heer Vanleenhove. Van de voorzitter van deze commissie kan men eigenlijk niets anders dan interessante vragen verwachten. Ik denk dat we zijn vraag in een ruimer perspectief kunnen bekijken en verwijs daarbij onmiddellijk naar het probleem van het huidige lerarentekort.

Ik zou de minister in dit verband een drietal suggesties willen doen, zeker nu blijkt dat de regeringspartijen elkaar momenteel wat aan het vastrijden zijn. Het zou mijns inziens nuttig zijn indien de regering de sociale verworvenheden in het kader van TBS 55+ eens anders zou bekijken. Het zou eveneens nuttig zijn oudere leerkrachten te proberen motiveren om hun onderwijsloopbaan verder te zetten. Dat kan door hun een andere verantwoordelijkheid en een andere taakomschrijving te geven, door het deeltijds werken aantrekkelijker te maken en eventueel door middel van bepaalde financiële stimuli.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Het is inderdaad zo dat de instroom in hogescholen groter wordt. Ik heb tijdens de vakantie echter cijfers gezien over het aantal afhakers, niet zozeer in de lerarenopleiding, maar in andere opleidingen in hogescholen. Misschien kunt u overwegen ook onderzoek te doen naar deze mensen die instromen en in de loop van het jaar afhaken. Het lijkt me belangrijk ook het afhaakpercentage te kennen. Het kan toch niet dat van het aantal inschrijvers op dit moment, op het eind van het jaar slechts 30 percent geslaagden overblijft. Als dit de richting is die we uitgaan, dan lijkt het me zeker niet de goede.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, de eerste vraag gaat over de evolutie van de inschrijvingen in de lerarenopleidingen aan de hogescholen. Het aantal studenten in de lerarenopleidingen voor kleuteronderwijzer, onderwijzer en regent heeft een dieptepunt gekend in de periode 1990-1991, is daarna opnieuw wat gestegen en is vanaf het academiejaar 1995-1996 tot en met 1998-1999 quasi stabiel gebleven. In het academiejaar 1999-2000 is het aantal eerstejaars in deze opleidingen aanzienlijk gestegen. Deze trend heeft zich ook nog in het voorbije academiejaar doorgezet.

Vanderpoorten

Wat het academiejaar 2001-2002 betreft, heeft het departement Onderwijs op 11 september 2001 de hogescholen officieel bevraagd over het aantal inschrijvingen in het eerste jaar van de lerarenopleidingen. De stijging van het aantal studenten, zoals u in uw vraag suggereert, wordt door dat cijfermateriaal niet bevestigd. Om de berichtgeving over de forse toename van het aantal studenten in de lerarenopleidingen te toetsen, heb ik het aantal inschrijvingen voor het eerste studiejaar op 11 september 2001 vergeleken met het aantal inschrijvingen voor het eerste studiejaar op 3 oktober 2000.

Voor de opleiding tot leraar kleuteronderwijs stel ik een stijging vast van 59 studenten, wat 3,5 percent vertegenwoordigt. Voor de opleiding tot leraar lager onderwijs wijzen deze zeer voorlopige cijfers op een daling met 211 studenten of 6,4 percent. Voor de opleiding tot leraar secundair onderwijs groep 1 is er ook een daling met 615 studenten, of 16,5 percent.

Deze cijfers moeten echter onmiddellijk gerelativeerd en in hun juiste context worden geplaatst om verschillende redenen. In de eerste plaats zijn de twee peildata niet dezelfde : 11 september dit jaar, dus voor de aanvang van het academiejaar en 3 oktober vorig jaar, toen de colleges al gestart waren. Bovendien was op 11 september de tweede examenperiode zowel aan de hogescholen als aan de universiteiten nog niet helemaal afgerond. Het valt dus te verwachten dat zich in de komende weken nog een aantal studenten zullen aanbieden, hoofdzakelijk in het voormalige regentaat.

Er is dus veel omzichtigheid nodig bij het interpreteren van deze cijfers. Hoe dan ook, het voorliggende cijfermateriaal, zelfs met een extrapolatie, wijst er geenszins op dat er dit academiejaar een wezenlijke stijging van het aantal studenten verwacht kan worden ten opzichte van vorig academiejaar.

De stijging van het aantal eerstejaars aan de lerarenopleidingen gedurende de jongste jaren is natuurlijk belangrijk en hoopgevend, maar toch mag de impact van deze verhoging niet worden overschat. Uit cijfers van de voorbije jaren blijkt dat van het aantal eerstejaars dat vandaag start, maar goed de helft zal afstuderen.

Zoals u weet heb ik in mijn beleidsnota een jaarlijkse rapportering over de situatie op de onderwijsarbeidsmarkt beloofd. Dit voornemen is sindsdien decretaal verankerd in het decreet van 8 juni

2000 houdende dringende maatregelen betreffende het lerarenambt. Hierin staat dat de minister het Vlaams Parlement jaarlijks zal informeren over de situatie op de onderwijsarbeidsmarkt. De commissieleden ontvingen reeds twee rapporten met dit cijfermateriaal.

Deze rapporten beschrijven niet alleen de huidige tekorten, maar maken ook een prognose van de verdere evolutie over een periode van vier jaar. In de prognoses wordt rekening gehouden met de verouderingsproblematiek en de pensioneringsgolf, de evolutie van het aantal leerlingen en de doorstroming van deze leerlingen, evenals met de instroom in de lerarenopleidingen. Uiteraard worden ook de effecten van de diverse beleidsmaatregelen in rekening gebracht.

De prognose strekt zich uit over een periode van vier jaar omdat dit, op basis van de geboortecijfers en de inschrijvingen in de lerarenopleidingen, de meest betrouwbare berekeningen oplevert. Dit belet niet dat de studie ook een raming bevat van de uitstroom tengevolge van gewone of vervroegde pensionering over een periode van tien jaar. Ook ik was verbaasd toen ik die cijfers zag. De krantenberichten hadden het immers over een stijging van 30 tot 50 percent. Op 11 september werd ik echter geconfronteerd met de veeleer negatieve cijfers van het departement, maar we moeten natuurlijk nog de definitieve cijfers afwachten.

De tweede vraag van de heer Vanleenhove betreft de normen inzake de personeelsuitgaven van de hogescholen. De hogescholen hebben de aangehaalde gegevens aan het departement doorgegeven. Sommige hogescholen hebben in de pers verklaard dat ze in het kader van de enveloppefinanciering met een probleem worden geconfronteerd. Omwille van de onzekerheid van het precieze aantal studenten is het momenteel nog niet duidelijk of dit probleem in elke school een even grote rol zal spelen. Wat dit betreft, moeten we nog even afwachten.

In zijn derde vraag maakt de heer Vanleenhove melding van een systeem van communicerende vaten tussen de lerarenopleidingen en de opleidingen in de gezondheidszorg. Afgezien van de mogelijke numerieke indicatoren zou men deze migratie enkel kunnen aantonen door middel van een systematische bevraging van de kandidaten. De databank van het departement Onderwijs beschikt hiertoe niet over voldoende gegevens. De bedoelde gegevens zijn immers persoonsgebonden. Bovendien gaat het hier om moeilijk controleerbare gegevens. Dit betekent dat we in het beste geval kun-

Vanderpoorten

nen vaststellen dat een stijging in de ene sector gepaard gaat met een daling in de andere sector.

Om het effect na te gaan van de campagne die federaal minister Aelvoet heeft opgezet om het beroep van verpleegkundige aan te prijzen en om jongeren te motiveren om deze studie aan te vatten, hebben we afgesproken om de inschrijvingen op regelmatige tijdstippen op te volgen. De eerste bevraging, die op 7 september 2001 plaatsvond, heeft onvoldoende betrouwbare cijfers opgeleverd om tot een conclusie te komen. Globaal gezien was er op dat ogenblik alleszins geen sprake van een stijging. De tweede bevraging heeft op 21 september 2001 plaatsgevonden. Hoewel ik ze nog niet heb ontvangen, ga ik ervan uit dat deze bevraging meer valide resultaten heeft opgeleverd. Voorlopig wijst evenwel niets op een effect van communicerende vaten. Op 1 oktober 2001 zal een nieuwe rondvraag naar de reële aantallen ingeschreven studenten in de lerarenopleidingen plaatsvinden. Pas als die resultaten bekend zijn, zullen we een stabiel inzicht in de evolutie van deze opleiding verwerven.

In de begroting 2002 is een bedrag ingeschreven om de lerarenopleidingen beter uit te rusten met ICT. Dit betekent dat de lerarenopleidingen gekleurd geld zullen ontvangen. Dit is eigenlijk in tegenspraak met het principe van de enveloppefinanciering. In het kader van de lerarenopleidingen is het evenwel belangrijk deze stap te zetten. Men kan van leerkrachten niet verwachten dat ze op een geïntegreerde manier met ICT kunnen omgaan indien ze tijdens hun opleiding niet de mogelijkheid krijgen om hiermee te werken.

Wat dit betreft, hebben we in de begroting 2002 een eerste stap gezet. Na de discussie over de evaluatie van de lerarenopleiding zullen we moeten nagaan of we nog verdere stappen moeten zetten. Ik ga ervan uit dat de beschikbare cijfergegevens op dat ogenblik een bepaalde richting zullen uitgaan. De evaluatie van de lerarenopleiding zal op 17 november 2001 tijdens een studiedag worden besproken. Mijns inziens is het belangrijk dat de leden van deze commissie de kans krijgen om aan deze discussie te participeren.

De heer De Meyer heeft daarnet gewezen op een mogelijk overschot van leerkrachten. Ik heb daarnet al verwezen naar een behoeftenstudie van het departement Onderwijs waaruit blijkt dat we in de periode 2001-2004 met een tekort van 1800 leraren zullen worden geconfronteerd. Indien het aantal

inschrijvingen stijgt, indien het slaagpercentage van de ingeschreven studenten hoog is en indien de afstuderende leraren allemaal voor het onderwijs kiezen, zou de situatie binnen drie jaar kunnen verbeteren. Wat dit betreft, moet ik me evenwel in de voorwaardelijke wijs uitdrukken.

In het voorstel dat de Vlaamse regering onlangs unaniem heeft goedgekeurd, wordt de TBS 55+ opgeschort. Binnen drie jaar zullen we deze maatregel evalueren. Mijns inziens moet het voortdurend evalueren van maatregelen over de vraag naar en het aanbod aan leraren binnen het onderwijsbeleid een permanent gegeven zijn. We moeten voorkomen dat er tussen vraag en aanbod een kloof ontstaat.

Momenteel is er echter een kloof tussen vraag en aanbod. Op het ogenblik dat het aanbod groot was, werden bepaalde maatregelen genomen. Nu we met een tekort zitten, moeten we die maatregelen weer intrekken, wat pijnlijke gevolgen met zich meebrengt. Indien we die maatregelen zorgvuldiger opvolgen en evalueren, zouden dergelijke situaties zich in de toekomst niet meer mogen voordoen. Dit is de reden waarom we de TBS 55+ nu moeten opschorten. Binnen drie jaar zullen we deze maatregel evalueren.

We moeten uiteraard ook verder nadenken over de eindeloopbaanplanning. Volgende maandag starten binnen de bevoegde comités de officiële onderhandelingen over het besluit van de Vlaamse regering. Ik zal van die gelegenheid gebruikmaken om de vakbonden uit te nodigen om over de loopbaanplanning te overleggen.

Hoewel sommige mensen vaak het tegendeel suggereren, wil ik er nog even op wijzen dat er momenteel al heel wat mogelijkheden zijn. Ik wil de bestaande mogelijkheden graag met de vakbonden overlopen, zodat we kunnen nagaan of deze mogelijkheden nog in een of andere richting kunnen worden bijgestuurd. Ik zal de vakbonden maandag uitnodigen en vervolgens afwachten of ze op die uitnodiging willen ingaan.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Ik wil de minister vooreerst bedanken voor haar antwoord. Hoewel ze genuanceerd moeten worden, verbazen de aangehaalde cijfers me enigszins. Hoewel we nog niet over definitieve gegevens beschikken, gaat de trend momenteel in een heel andere richting dan

Vanleenhove

de signalen van sommige hogescholen laten uitschijnen.

Het probleem van de communicerende vaten werd me gesignaleerd door twee hogescholen. Men zegt me dat er van die studenten die nu naar de departementen lerarenopleiding komen ongetwijfeld een aantal zijn die anders naar gezondheidszorg waren gegaan. Nu hebben ze gekozen voor die andere weg, omwille van de campagnes voor het lerarenambt. Natuurlijk klopt het dat dit slechts kan worden uitgemaakt aan de hand van een systematische bevraging bij al die studenten, maar het zou misschien nuttig zijn dit te weten, zeker in het licht van de komende vraag van mevrouw Van Cleuvenbergen over de leegloop in de departementen gezondheidszorg.

Tot mijn vreugde hoor ik dat er in 2002 voor ICT bijkomende kredieten zullen worden vrijgemaakt. U zult zich herinneren dat ik hier vroeger een vraag over heb gesteld. Precies de lerarenopleiding, waar mensen moeten worden opgeleid om in een klas met ICT te werken en het gebruik ervan aan te leren aan jongeren, is karig bedeed met middelen om dit te doen. Dit is dus positief. Er worden vandaag veel maatregelen genomen. Ik verkies echter dat degenen die vandaag met veel enthousiasme beginnen binnen drie jaar werk hebben, dat ze niet veroordeeld zullen zijn om enkele uurtjes les te geven in verschillende scholen, maar dat ze een volwaardige job zullen hebben. In de discussie van vandaag moet men bijzonder wijs zijn en op lange termijn kunnen denken.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik ben het daarmee eens, alleen had men dat vroeger ook moeten doen.

We moeten de loopbaanplanning wat anders gaan bekijken, en ook de manier waarop jobs worden ingevuld in scholen. Ook moet het debat worden gevoerd over de vraag of we moeten vasthouden aan klasopdrachten en of we niet moeten evolueren naar schoolopdrachten. Dat is een heel uitgebreid debat, met vele aspecten. We zullen dat debat voeren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het studietoelagenstelsel

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vanleenhove tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het studietoelagenstelsel.

De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, u weet dat we in deze commissie in het verleden al hard hebben gewerkt aan het studietoelagenstelsel. Een van de resultaten was het decreet van 16 februari 2001 houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. Dat decreet is in werking getreden op 1 september 2001. Vanuit diverse hogescholen krijgen we daar vragen over, daar men er niet altijd blijf weet met de concrete teksten en met de mededelingen van het departement en uw kabinet over de concrete invulling ervan.

Bij de praktische toepassing van dit decreet signaleert men ons een aantal heel concrete problemen, vooral inzake de jokerbeurs. Ik geef een aantal voorbeelden, maar er zijn er veel meer. Wat betekent bijvoorbeeld een jokerbeurs voor studenten die een bisjaar combineren met een inschrijving voor het volgende studiejaar ? Of : een trisser kan recht hebben op een jokerbeurs, maar voor de hogeschool wordt deze student beschouwd als een niet-financierbare student. Hoe wordt het inschrijvingsgeld dan bepaald ? Dat zijn praktische problemen waar we niet meteen aandacht voor hadden toen we dit hier bespraken. Kan een jokerbeurs worden ingezet indien iemand met een universitair diploma een aanvullende studie volgt aan een hogeschool, dus zogenaamd op een lager niveau ? Geeft de jokerbeurs automatisch recht op een vermindering van het inschrijvingsgeld ? En hoe kan de instelling weten of iemand reeds een jokerbeurs heeft gebruikt ? Ze beschikt immers niet over de gegevens terzake. Zo heb ik nog heel wat vragen gekregen, ook over andere onderwerpen.

Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van de vele vragen die nu door het werkveld worden gesteld ? Ik kan me niet indenken dat dit niet zo is. Wordt door de administratie reeds een inventaris gemaakt van deze niet geringe problemen ? Kunt u een antwoord geven op voornoemde concrete vragen ? Naast het voornoemde decreet over de studietoelagen heeft deze commissie ook een voorstel

Vanleenhove

van resolutie opgesteld, namelijk over de studietoelagen in het secundair onderwijs en zelfs in het basisonderwijs. Mag ik van u vernemen welk stappenplan u hebt genomen om te komen tot de volledige uitvoering van deze resolutie ? Bent u daar al mee begonnen en wat is de evolutie terzake ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, het decreet van 16 februari 2001 houdende de regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap is inderdaad sinds dit schooljaar van kracht. Het besluit van de Vlaamse regering voor de uitvoering werd definitief goedgekeurd tijdens de vergadering van de Vlaamse regering van 31 augustus 2001. Mijnheer Vanleenhove, u merkt terecht op dat bij de praktische uitvoering van dit decreet door het werkveld een aantal vragen worden gesteld en u vraagt mij of ik daarvan op de hoogte ben. Ik ben daar inderdaad van op de hoogte, en gelukkig maar.

Vooreerst kreeg ik per brief, via e-mail en mondelinge contacten nogal wat reacties. Bovendien werd me door de overleggroep Studietoelagen, die onder meer bestaat uit een aantal vertegenwoordigers van sociale diensten, de oprichting van een meldpunt Studietoelagen gesignaleerd. Bij dit meldpunt konden medewerkers van de sociale diensten met hun vragen terecht over de concrete toepassing van het decreet. Door de administratie werden reeds verschillende initiatieven genomen om de sociale diensten zoveel mogelijk bij te staan om de implementatie van het decreet zo vlot mogelijk te laten verlopen.

Ook heeft de administratie rechtstreekse contacten gelegd met de sociale diensten of met de koepelstructuren van de sociale diensten. Tijdens deze bezoeken werden de vragen besproken die de diensten over het decreet hadden. Deze en andere vragen werden vervolgens door de administratie gebundeld. De vragen en de antwoorden werden begin september als nieuwsbrief aan alle sociale diensten bezorgd.

Naar aanleiding van de oprichting van het meldpunt Studietoelagen nam de administratie het initiatief om een vergadering met de leden van de overleggroep te beleggen. Die vond vorige vrijdag plaats. Op deze vergadering waren de leden van de overleggroep, de administratie en een vertegen-

woordiger van mijn kabinet aanwezig. De verschillende vragen die het meldpunt had verzameld, werden overlopen. De vragen en antwoorden zullen schriftelijk aan alle sociale diensten worden overgemaakt. Bovendien zal de administratie van alle vragen die ze over het decreet en het uitvoeringsbesluit kreeg, een bundel samenstellen. Deze bundel zal eveneens aan alle sociale diensten worden bezorgd.

Tijdens het overleg van vorige vrijdag werd bovendien afgesproken alle vragen die nog bij het meldpunt binnenlopen, aan de administratie te bezorgen. De administratie zal die met de antwoorden overmaken aan alle betrokkenen. Indien de overleggroep de mening is toegedaan dat een overleg met de administratie zich opnieuw opdringt, zal hiervoor het nodige worden gedaan. In elk geval is er een nieuw overleg voorzien begin 2002. Uit dit alles blijkt dat er inderdaad een antwoord kon worden gegeven op de verschillende vragen. Ik wil aan elk lid van de commissie de bundel overmaken.

Wat de uitvoering van de resolutie betreffende de studietoelagen in het secundair en het basisonderwijs betreft, kan ik u het volgende meedelen. In eerste instantie is onze aandacht vooral gegaan naar het secundair onderwijs. Ten gevolge van de goedkeuring van het decreet inzake de studietoelagen voor het hoger onderwijs, zijn de wetgevingen inzake studietoelagen secundair en hoger onderwijs van elkaar beginnen verschillen. Dit maakt het er voor de burger niet eenvoudiger op.

Er werd een analyse gemaakt van de verschillen tussen de wetgeving inzake studietoelagen voor het secundair onderwijs en het decreet houdende de regeling van studietoelagen voor het hoger onderwijs. Op basis van de vastgestelde verschillen werd de opdracht gegeven om simulaties uit te voeren die de budgettaire weerslag aantonen wanneer naar een verdergaande harmonisering wordt gestreefd en wanneer de suggesties die zijn opgenomen in voormelde resolutie worden geïmplementeerd. Op basis van de resultaten zal dan een stappenplan worden opgemaakt.

Er zijn dus stappen gezet en ik zal de commissie op de hoogte houden van de verdere fasen in het stappenplan.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Ik wil de minister nog een bijkomende vraag stellen. De commissie is

Vanleenhove

van oordeel dat de uitgewerkte regeling enkel voorlopig kan zijn. Inzake internationalisering en levenslang leren is de bestaande decreetgeving niet meer aangepast aan de nieuwe noden. Ik neem aan dat de administratie ook voorbereidend werk levert om tot een volledig nieuwe regelgeving te komen op het vlak van studietoelagen. Dat is bijzonder dringend.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : We zijn nu volop bezig met de afwerking van de decreten op de associaties. Daarna beginnen we met een vervolg op het decreet inzake studietoelagen. De bedoeling is dat er op vrij korte termijn een nieuw systeem wordt geïmplementeerd. Er zijn al voorbereidingen getroffen, maar het echte werk is nog niet begonnen.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik zie er het nut niet van in om het systeem op korte termijn te herzien. We moeten daar het debat over voeren, maar we moeten eerst weten welke opleidingen er worden geaccrediteerd.

Minister Marleen Vanderpoorten : Als we loskomen van jaarsystemen, moeten we daarop voorbereid zijn. We moeten een stappenplan uitwerken. Bepaalde dingen zijn dringend, andere minder.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.38 uur.*
